

FRANSA'DA AŞIRI SAĞIN YÜKSELİŞİ VE CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ

KAZIM KESKİN, HACI MEHMET BOYRAZ

AU NOM DU PEUPLE
SETA

MARINE Présidente
PARIS - Lundi 17 avril 2017

FRANSA'DA AŞIRI SAĞIN YÜKSELİŞİ VE CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ

KAZIM KESKİN, HACI MEHMET BOYRAZ

COPYRIGHT © 2017

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Uygulama: Hasan Suat Olgun
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
FRANSIZ CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİM SÜRECİ	8
ÖN SEŐİMLER VE ADAYLAR	9
ÖN SEŐİMLER	10
ANKETLERDEKİ SON DURUM	11
SEÇİM SÜRECİNDE ÖNE ÇIKAN KONULAR	13
ADAYLAR: PROFİLLERİ, VAATLERİ VE SÖYLEMLERİ	18
İKİNCİ TUR SENARYOLARI	27
SONUÇ: "LE PEN DEVRİMİ" MÜMKÜN MÜ?	29

YAZARLAR HAKKINDA

Kazım Keskin

1993 yılında Galatasaray Lisesi'ni bitiren Keskin, lisans eğitimini Viyana Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde, yüksek lisansını da aynı fakülte ve bölümde "İnsan Haklarının Uluslararası İlişkilerde Araçsallaştırılması: 2. Körfez Savaşı Örneği" konulu teziyle tamamladı. İyi derecede Fransızca ve Almanca bilen Keskin, Avusturya ve Almanya iç siyaseti üzerine çalışmakta olup halen Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde doktora eğitimine devam etmektedir.

Hacı Mehmet Boyraz

2016 Haziran ayında Katip Çelebi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler (ana dal) ve Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (çift ana dal) bölümlerinden birincilikle ve en üstün başarı (*summa cum laude*) ile mezun olan yazar, şu anda Türk-Alman Üniversitesi "Avrupa ve Uluslararası İlişkiler" programında yüksek lisans öğrencisidir. Temmuz 2016'da SETA İstanbul Avrupa Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak göreve başlayan Boyraz'ın akademik ilgi alanları arasında Türk dış politikası, Avrupa siyaseti ve dış politikada yumuşak güç kullanımı yer almaktadır.

ÖZET

Avrupa Birliği'nin (AB) iki başat gücünden biri olan Fransa'da gerçekleştirilecek Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ilk kez aşırı sağcı güçlerin adayı Marine Le Pen'in olası seçim zaferi konuşuluyor. Bu analizde Fransa'daki Cumhurbaşkanlığı seçimleri hakkında kısa teknik bilgilerin yanı sıra seçime katılan on bir adaydan Fransa siyasetinde somut ağırlığı bulunan beşinin tanıtımı ve vaatleri ile ikinci tur seçimlere kalma şansları ve seçim kampanyası süresince öne çıkardıkları konulara değinilmektedir. Ayrıca ikinci tura kalmasına yüksek ihtimal verilen adaylar olarak görülen Marine Le Pen, Emmanuel Macron ve François Fillon'un daha yakından mercek altına alındığı çalışmada ikinci tur seçim senaryoları hakkında da analiz yapılmaktadır. Son olarak ikinci turu 7 Mayıs 2017 tarihinde yapılacak seçimlerden aşırı sağcı Ulusal Cephe lideri Le Pen'in zaferle çıkması halinde bu durumun Türkiye ile ilişkilere ne ölçüde etkide bulunacağı ve uluslararası politika açısından daha fazla önem taşıyan, Brexit sonrası sendeleyeni AB'nin olası bir Frexit darbesine direnç gösterip gösteremeyeceği sorularına cevap aramak amaçlanmaktadır.

**Bu çalışmada
Fransa'daki
seçim öncesi
cumhurbaşkanı
adayları ve
kampanya
süreci analiz
edilmektedir.**

GİRİŞ

2017 yılı Avrupa'nın geleceğini belirleyecek kritik seçimlerin gerçekleşeceği bir yıl olarak ön plana çıkmıştır. Brexit sonrası, kritik ülkelerde gerçekleşecek olan bu seçimlerde ortaya çıkacak olan siyasi tablo AB'nin bundan sonra nereye evrileceği ile ilgili önemli işaretler barındıracaktır. Geride bıraktığımız aylarda Avusturya'da Cumhurbaşkanlığı seçimleri ve Hollanda'da parlamento seçimleri gerçekleştirildi. Bu yılın sonuna kadar ise Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile Norveç ve Almanya'da parlamento seçimleri gerçekleştirilecek. Bu seçimler arasında özellikle AB'nin kurucu unsurları olan Fransa ve Almanya'daki seçimler birliğin kaderinin belirlenmesinde hayati önemi haiz olacak.

Avrupa siyasetinde yaşanan değişikliklere yakından bakılınca İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan düzenin artık sona ermek üzere olduğu görülmektedir. İlk olarak geçtiğimiz yıl Avusturya'da gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde gördüğümüz şekliyle merkez sağ ve merkez sol adayların seçimlerin ikinci turuna katılma hakkını yitirmeleri Avrupa'nın geleceği için de önemli bir işaret olarak görülmelidir. Özelde Avusturya halkının merkez siyasal güçlere duyduğu güvenin sona erdiğini gösteren bu durum Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de tekrar etmek üzere. Fransa'da ne merkez sağın temsilcisi muhafazakarların cumhurbaşkanı adayı François Fillon ne de merkez solun adayı Benoit Hamon ikinci tura kalmayı başarabilecek gibi gözüküyor.

Bu senaryo gerçekleşirse tıpkı Avusturya Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ilk defa Yeşiller Partisi kökenli bağımsız bir adayın (Alexander van der Bellen) seçimleri kazanmasında olduğu gibi V. Cumhuriyet Fransı'nda da bir ilk gerçekleşecek.

Avrupa genelinde merkez sağ ve sol partilerin çöküşündeki ana unsur AB'de göçmen, mülteci, İslam karşıtı aşırı sağ parti ve hareketlerin bir türlü durdurulamayan yükselişidir. Bu partiler 11 Eylül sonrası Avrupa ve ABD'de medya, entelijansiya ve siyaset eliyleilmekilmek örülen İslamofobik nefret atmosferinin de etkisiyle her seçimden güçlenerek çıkmaktadır. Geline nokta da aşırı sağ partiler hiçbir Avrupa ülkesinde iktidar olamasalar da siyasi gündemi ve tartışmaları belirleyen ana aktörler haline gelmişlerdir.

Bu analizin amacı Almanya ile birlikte AB'nin başat ülkelerinden Fransa'da gerçekleştirilecek olan Cumhurbaşkanlığı seçimlerini, adayları ve adayların söylemlerini inceleyerek ilk tur sonrası ortaya çıkabilecek muhtemel senaryoları ortaya koymaktır.

FRANSIZ CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİM SÜRECİ

1958 yılında özellikle Cezayir Bağımsızlık Savaşı hakkındaki tartışmalar nedeniyle çıkan fikir ayrılıklarının iç karışıklıklara, akabinde de iç savaş öncesi aşamaya evrilmesi Fransa'yı uçurumun kenarına getirmişti. İçinde bulunulan bu sıkıntılı dönemde ülkedeki önde gelen politikacılar, kurum ve kuruluşlar tarafından kurtarıcı olarak görülen Charles de Gaulle, Fransa'nın iç savaşa girmesini önleyebilecek en önemli siyasal figür olarak değerlendirilmekteydi. De Gaulle cumhurbaşkanının yetkilerinin artırılmasını mümkün kılan yeni bir anayasanın kabulü koşuluyla sorumluluk üstlenmeyi kabul etti. Yarı başkanlık olarak adlandırılan bir sistemin dayanaklarının oluşturulduğu Anayasa'nın hazırlanıp 4 Ekim 1958 tarihinde yapılan bir halkoylamasında ka-

bul edilmesiyle De Gaulle V. Cumhuriyet'in ilk cumhurbaşkanı olarak görev yapmaya başladı.¹

V. Cumhuriyet'in ilan edilmesinden bu yana on birincisi yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde 1962 yılında gerçekleştirilen değişikliklerle beraber cumhurbaşkanı doğrudan halk tarafından yedi yıllık bir periyod için seçilmekteyken 2002 yılında gerçekleştirilen reformla bu süre beş yıla indirildi.² Yukarıda da değinildiği gibi Fransa'da cumhurbaşkanı halk tarafından doğrudan seçilmektedir. İki turlu olarak düşünülen seçimlerin ilk turunda adaylardan birinin geçerli oyların yarısından bir fazlasını alması durumunda seçim tamamlanmış olmaktadır. İlk turda bu orana ulaşamaması halinde ise –ki bu sisteme geçildiğinden beri hiçbir aday bunu başaramadı– ikinci tur seçimlere ilk turda en fazla oy almış iki aday katılmaktadır. İkinci tur seçimlerinin ilk turun yapıldığı tarihten iki hafta sonra yapılması gerekliliği bulunmaktadır.

Fransa'da Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde aday olabilmek için Fransız vatandaşı olmak, seçim günü on sekiz yaşını doldurmak gibi genel gerekliliklere ek olarak “Vekalet Sahibi” diye adlandırılan ve Avrupa, ülke, bölge ve eyalet parlamenterlerinin yanı sıra belediye başkanları ile büyük kamu kuruluşlarının yönetim kurulu başkanlarından oluşan en az beş yüz kişinin imzaları ile aday gösterilmek gerekmektedir. Başvuranların Cumhurbaşkanlığı seçimlerine katılabilmek için gerekli şartları yerine getirip getirmediikleri Anayasa Konseyi (Conseil Constitutionnel) tarafından incelenerek adaylıklarında bir sakınca bulunmaması halinde adaylar konsey tarafından kamuoyuna ilan edilmektedir.³

1. “Biographie Mai-Décembre 1958: De Gaulle, Le Retour”, Charles De-Gaulle, <http://www.charles-de-gaulle.org/pages/1-homme/accueil/biographie/mai-decembre-1958-de-gaulle-le-retour.php>, (Erişim tarihi: 1 Nisan 2017).

2. “Les Elections en France”, Assemblée Nationale, <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/elections.asp>, (Erişim tarihi: 1 Nisan 2017).

3. “Qui Peu Devenir President de la Republique?”, Vie Publique, 8 Şubat 2017, <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/fonctionnement/president-republique/comment/qui-peut-devenir-president-republique.html>, (Erişim tarihi: 1 Nisan 2017).

ÖN SEÇİMLER VE ADAYLAR

Fransa Anayasa Konseyi 23 Nisan'da yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turu için toplam 11 adayın yarışacağını duyurdu.⁴ Ancak Fransa'daki Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde adaylıktan çekilen isimlerle (François Bayrou ve Yannick Jadot) birlikte 23 Nisan'daki ilk tur seçimlerine girecek olan adaylar arasında yüzde 10 oy oranını geçebilecek durumda olan sadece beş aday bulunduğu düşünülmektedir. Ulusal Cephe'nin (Le Front National) adayı Marine Le Pen, Yürüyüş Hareketi'nin (En Marche) adayı Emmanuel Macron, Cumhuriyetçiler'in (Les Républicains) adayı François Fillon, Sosyalist Parti'nin (Le Parti Socialiste) adayı Benoit Hamon ve Asi Fransa Hareketi'nin (La France Insoumise) adayı Jean-Luc Melenchon.

Farklı araştırma şirketleri tarafından yapılan kamuoyu yoklamalarına göre ilk tur seçimleri sonucunda hiçbir adayın salt çoğunluğa ulaşması beklenmemekte ve Ulusal Cephe'nin adayı Marine Le Pen ile Yürüyüş Hareketi'nin adayı Emmanuel Macron'un büyük bir olasılıkla ikinci tura kalacağı öngörülmektedir. Ancak son dönemde Brexit, ABD başkanlık ve Hollanda genel seçim süreçlerinde yapılan anketlerin tam tersi sonuçlar vermesi kamuoyu yoklamalarına duyulan güveni azaltmıştır. Haliyle Nisan ayında yapılacak olan ilk tur seçimleri için Le Pen ve Macron favori olarak gösterilse de diğer adayların da ikinci tura kalmaları ihtimal dahilindedir. Dolayısıyla bu çalışmada iki favori adayla birlikte medyanın geri plana attığı diğer üç aday da incelenmektedir.

İlk tura girecek olan beş aday ile ilgili genel bir değerlendirme yapıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

4. Seçimlere girecek olan adaylar; Nicolas Dupont Aignan, Marine Le Pen, Emmanuel Macron, Benoit Hamon, François Charles Amand Fillon, Jean-Luc Melenchon, Nathalie Artaud, Philippe Poutou, Jacques Cheminade, Jean Lassalle, François Asselineau.

TABLO 1. ADAY PROFİLLERİ					
	LE PEN	MACRON	FILLON	HAMON	MELENCHON
Aday olduğu parti/ hareket	Ulusal Cephe	İleri Hareketi	Cumhuriyetçiler	Sosyalist Parti	Asi Fransa Hareketi
Siyasi duruşu	Aşırı-sağcı	Liberal sol	Muhafazakar	Sosyalist	Radikal sol
Yaşı	48	39	63	49	65
Eğitim durumu	Yüksek Lisans	Yüksek Lisans	Yüksek Lisans	Lisans	Lisans
Anketlere göre ilk turda alması beklenen oy oranı (yüzde) ⁵	23,5	22,5	19,0	8,5	18,5

5. "Rolling 2017 L'élection Présidentielle en Temps Réel", IFOP, http://dataviz.ifop.com:8080/IFOP_ROLLING/IFOP_12-04-2017.pdf, (Erişim tarihi: 13 Nisan 2017).

- Le Pen'in aşırı sağcı, Fillon'un muhafazakar sağ ve Melenchon'un radikal sol seçmene hitap etmesi sebebiyle Macron ve Hamon'un ülkedeki Müslümanlara daha çok hitap ettikleri görülmektedir.
- Le Pen ve Fillon dışındaki adaylar mütecciler konusunda nispeten daha ılımlı politikalar ve söylemlere sahiptir.
- Macron dışındaki adaylar AB, NATO ve ABD ile ilişkilerde temkinli bir siyaset izlemektedir.
- İlk turu geçmeleri zor görünen Fillon dışındaki diğer iki aday Hamon ve Melenchon, ilk turu geçememeleri durumunda Le Pen'den yana olmayacaklarını beyan etmişlerdir.
- Tüm adaylar Cumhurbaşkanı seçilebilmek için kamuoyunda popüler olan konulara yönelik vaatlerde bulunmuşken eğitim, sağlık, spor ve kültür-sanat gibi sahalarda çok az görüş belirtmişlerdir.
- Macron, Hamon ve Melenchon aktif siyasete Sosyalist Parti'de girmelerine rağmen sadece Hamon bu çizgisini korumuş, Macron siyasi yelpazenin daha sağına, Melenchon daha soluna kaymıştır.

ÖN SEÇİMLER

Fransa'da cumhurbaşkanlığına aday olanlar ya partileri tarafından aday gösteriliyorlar ya da kendileri adaylıklarını ilan ediyorlar. Ulusal Cephe adayı Marine Le Pen adaylığını kendisi ilan ederken birden fazla adayın bulunduğu Cumhuriyetçiler Partisi, Avrupa Ekoloji-Yeşiller Partisi ile Sosyalist Parti'de ön seçim yapılması gerekmiştir. Adaylık belirleme sürecindeki bu ön seçimlerde alınan sonuçlar aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir:

Sosyalist Parti

Halihazırdaki Cumhurbaşkanı François Hollande'ın 1 Aralık 2016'da yeni dönemde aday olmayacağını belirtmesinden sonra Sosyalist Parti içinden çok sayıda aday çıkmıştır. 2017 Cumhurbaşkanlığı seçimleri için aday belirlemek üzere yapılan ön seçimlere hem Sosyalist Parti hem de Belle Alliance Populaire'e (Halkçı Güzel İttifak) dahil olan diğer sol partilerin adayları katılmış ve Ocak 2017 sonu itibarıyla ön seçimlerin galibinin Benoit Hamon olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 2'de ön seçimlerde ilk üç sırayı alan aday adaylarının aldıkları oy sayıları ve oranları listelenmiştir.

TABLO 2. SOSYALİST PARTİ ÖN SEÇİM SONUÇLARI⁶

Aday	1. Tur		2. Tur	
	Oy sayısı	Oy oranı (yüzde)	Oy sayısı	Oy oranı (yüzde)
Benoit Hamon	596.647	36,0	1.161.771	58,9
Manuel Valls	521.238	31,5	811.681	41,1
Arnaud Montebourg	290.070	17,5	-	-

6. "Les Resultats Nationaux du Second Tour", Les Primaires Citoyennes, 5 Şubat 2017, <http://www.lesprimairescitoyennes.fr>, (Erişim tarihi: 31 Mart 2017).

TABLO 3. SAĞ VE MERKEZ PARTİLERİN ÖN SEÇİM SONUÇLARI⁷

Aday	1. Tur		2. Tur	
	Oy sayısı	Oy oranı (yüzde)	Oy sayısı	Oy oranı (yüzde)
François Fillon	1.883.855	44,1	2.908.154	66,5
Alain Juppe	1.220.382	28,6	1.466.407	33,5
Nicolas Sarkozy	882.687	20,7	-	-

7. "Resultats par Bureau", Primaire Ouverte de la Droite et du Centre, <http://www.primaire2016.org/resultats>, (Erişim tarihi: 31 Mart 2017).

Cumhuriyetçiler

2007-2012 yılları arasında başbakanlık yapan François Fillon tıpkı Sosyalist Parti aday adayının belirlendiği gibi sadece kendi partisinden değil belirli şartları haiz diğer sağ ve merkez partilerin adaylarının da katıldığı bir ön seçim sonucu cumhurbaşkanlığına aday olma imkanı elde etti (Tablo 3).

Avrupa Ekoloji-Yeşiller Partisi

Avrupa Parlamentosu (AP) Yeşiller Milletvekili Yannick Jadot yine bir başka AP milletvekili olan Michele Rivasi karşısında elde ettiği yüzde 54,25'e karşı yüzde 40,75'lik bir oy oranı ile partisinden Cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki aday oldu. Bununla birlikte Jadot 23 Şubat 2017 tarihinde kamuoyuna Sosyalist Parti adayını Benoît Hamon lehine adaylıktan çekildiği açıklamasını yaptı.

ANKETLERDEKİ SON DURUM

Seçim atmosferine girildiği andan itibaren Ulusal Cephe lideri Marine Le Pen'in birinci tur seçimlerin açık ara birincisi olarak ikinci tura kalacağı düşünülmektedir. Le Pen'in ikinci tura kalması hususunda ittifak edilmişse de rakibinin kim olacağı konusunda kesin bir tahmin yürütmek zordu. Uzunca bir dönem Le Pen'in ikinci turdaki rakibi olacağı öngörülen Cumhuriyetçiler'den François Fillon'un, danışmanlık görevine getirdiği eşine tahmin edilenden daha fazla maaş bağlayarak haksız kazanç sağladığı ortaya çıktı. Fillon'un İngiliz eşinin isminden mülhem "Penelope-Gate" olarak adlandırılan skandala ilerleyen zaman içinde yeni halkalar eklendi. Buna göre kendisine haksız bir gelir sağlanan eşin aslında söz konusu görevi hiçbir zaman icra etmediği de ortaya çıktı. Ardından Fillon'un çocuklarının

da aynı yolsuzluğa bulaştıkları iddiaları ortalığı kaplayınca Cumhuriyetçiler'in adayının popülarite kaybına uğraması kaçınılmaz oldu. Bunun dışında Fillon'un kendisine pahalı kıyafetler hediye ettirdiğinin basına yansımaları da rakiplerinin başarı şansını artırdı.

Önceleri sözü geçen skandallar nedeniyle hakkında soruşturma başlatılması durumunda adaylıktan çekileceği sözünü veren Fillon'un, soruşturma başlatıldığında bu sözünü tutmaması da kamuoyunda olumsuz yankı buldu. Öyle ki Fillon'un partisinden dokuz senatör *Journal du Dimanche* gazetesinde yazmış oldukları bir yazıda Fillon yerine Emmanuel Macron'u destekleyeceklerini ilan ettiler.

Gelinen noktada büyük olasılıkla ikinci turda Le Pen'in karşısına başlarda kendisine pek fazla şans tanınmayan Emmanuel Macron çıkacakmış gibi görünmektedir. Son dönemde yapılan kamuoyu yoklamalarının bazılarında ise Macron ilk tur seçimlerde Le Pen'in de önünde birinci sırada gösterilmektedir.

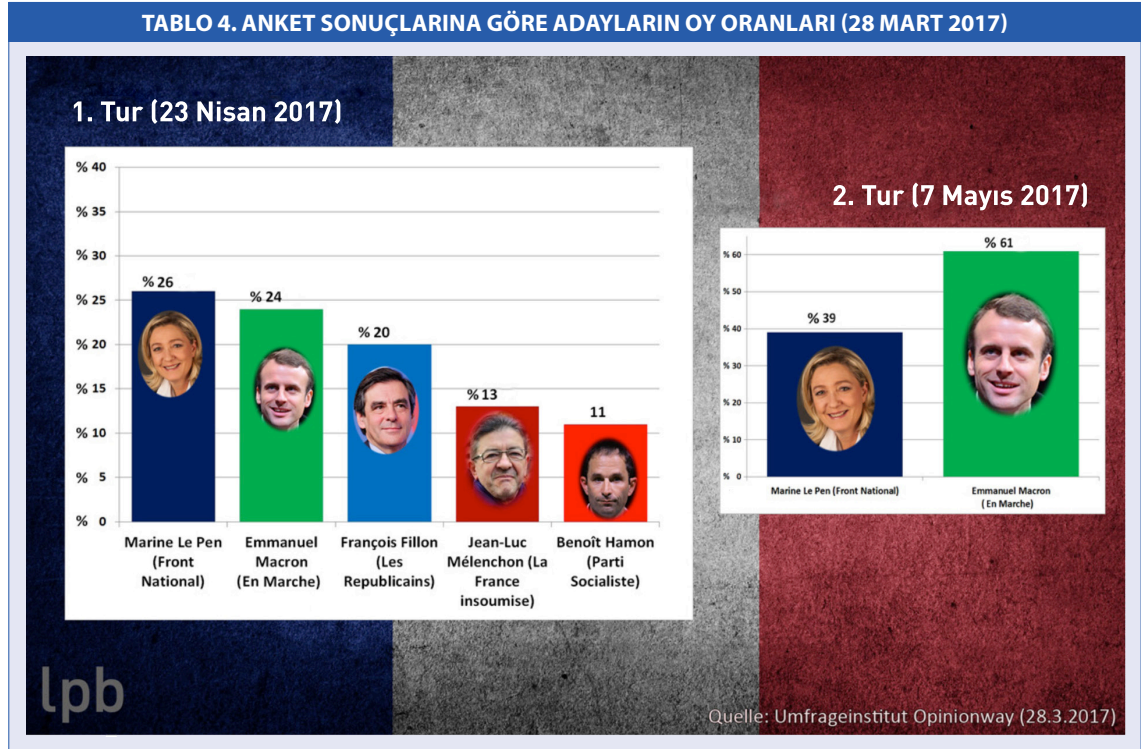
Mart ayında yapılan anketlerde çıkan sonuçların ortalamasına göre adayların sıralaması şu şekildeydi:

1. Marine Le Pen: %25-27
2. Emmanuel Macron: %23-26
3. François Fillon: %17-19
4. Benoît Hamon: %11-14
5. Jean-Luc Mélenchon: %11-13

Opinionway isimli şirket tarafından yapılan 28 Mart 2017 tarihli son kamuoyu yoklamasına göre adayların ilk turda ve ikinci turda alacakları öngörülen oy oranları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Siyasette yirmi dört saatin çok uzun bir süre olduğu hesaba katıldığında önümüzdeki günlerin neler getireceğini şimdiden kestirmek mümkün olmasa da ilk üç sıradaki adayların ikinci tura kalma şanslarının daha fazla olduğu akla yakın gözükmektedir.

TABLO 4. ANKET SONUÇLARINA GÖRE ADAYLARIN OY ORANLARI (28 MART 2017)

SEÇİM SÜRECİNDE ÖNE ÇIKAN KONULAR

23 Nisan 2017 tarihinde ilk turu yapılacak olan Fransa Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde şu ana kadar birçok farklı konu tartışılmıştır. Tartışmaların ağırlık noktası dış politika ve güvenlik başlıkları ile göç ve mülteciler üzerine yoğunlaşmış ancak iç politika ve ekonomiye dair konular da adaylar tarafından sıklıkla gündeme getirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı seçimine girecek olan en güçlü beş aday Le Pen, Macron, Hamon, Fillon ve Melenchon 20 Mart 2017 tarihinde TF1 kanalında düzenlenen açık oturumda seçim sürecinde ön plana çıkan bu başlıkları 3,5 saat boyunca tartışmışlar ve merak edilen sorulara cevap vermişlerdir. “Büyük Tartışma” olarak adlandırılan programa kamuoyu yoğun ilgi göstermiş ve birçok medya kuruluşu programı canlı yayınlamıştır. Analizin bu kısmında seçim sürecinde ön plana çıkan konular, adayların bu açık oturumda ve öncesinde yaptıkları açıklamalar temel alınarak incelenmektedir.

Dış Politika ve Güvenlik

Daha önceki Cumhurbaşkanlığı seçim süreçlerinde olduğu gibi bu seçim sürecinde de dış politika ve güvenlik başlıkları tartışmalarda ön plana çıkan konular arasında yer almıştır. Adaylar dış politika çerçevesinde Fransa'nın AB, ABD, NATO, Rusya ve Türkiye ile ilişkileri hakkında farklı değerlendirmeler yapmışlardır. 2017 seçimleri için genel ve somut bir değerlendirme yapıldığında adaylar, kamuoyunda daha çok “Avrupa ve ABD/Atlantik yanlısı” ya da “Rusya yanlısı” olarak nitelendirilmişlerdir. Bu seçim döneminde göze çarpan bir başka husus ise adayların Suriye krizi, İran'ın nükleer çalışmaları ve Çin'in siyasi ve ekonomik yükselişi gibi aktüel tartışmalardan ziyade yakın çevre, Avrupa entegrasyonu ve Atlantik ötesi ilişkiler gibi klasik konulara daha fazla eğilmiş olmalarıdır.

Dış politikaya dair tartışılan konular arasında AB ile ilişkiler şüphesiz daha çok ön plana çıkmıştır. Özellikle aşırı sağın adayı Le Pen'in AB'den çıkış anlamına gelen “Frexit” için referanduma gitme vaadi kamuoyunda en çok tartışılan konuların başında gelmiştir. Le Pen'in aşırı sağ ideolojisinin bir uzantısı olarak AB'ye ve AB politikalarına karşı takındığı sert tutum, kendi içinde tutarlı bir şekilde Avrupa bütünleşmesi, Atlantik ötesi (ABD ile) ilişkiler ve NATO politikalarından uzaklaşarak küresel siyasette ağırlığı giderek artan Rusya ile ilişkilerin normalleştirilmesi söylemleriyle somutlaşmaktadır. Le Pen Avrupa bütünleşmesi sebebiyle Fransa'nın ulusal bağımsızlığından çok fazla taviz verildiğini savunmakta ve mülteci krizinde AB ortak politikalarının Fransa için yarattığını iddia ettiği olumsuz sonuçlara işaret etmektedir.

Aşırı sağın adayı Le Pen'in AB'den çıkış anlamına gelen “Frexit” için referanduma gitme vaadi kamuoyunda en çok tartışılan konuların başında gelmiştir.

Özgürlük-güvenlik denkleminde temel siyasi parametreler gereğince güvenlik tarafında yer alan Le Pen, Rusya'nın Suriye'deki pozisyonuna atıf yaparak Fransa'nın Rusya ile olan ilişkilerinin hayati öneme sahip olduğunu düşünmektedir. Cumhurbaşkanı olması durumunda Kırım'ın Rusya'nın parçası olarak tanınması gibi dış politika için radikal sayılabilecek bir karar alma vaadinde bulunan Le Pen'in, seçimlere kısa bir süre kala Mart ayında Moskova'ya yaptığı ziyaret dikkat çekmektedir. Le Pen'in bu ziyaret çerçevesinde Putin ile uzun bir görüşme gerçekleştirmesi kamuoyunda son dönemde tartışılan “Rusya, Avrupa'da aşırı sağ oluşumları destekliyor” tezini bir kez daha gündeme getirmiştir.

Le Pen'in bu tezlerine temel siyasi parametreleri farklı olmasına rağmen Fillon da destek vermektedir. Fransa'nın 1970'lerde De Gaulle döneminde Avrupa bütünleşmesine karşı taktığı tutuma benzer şekilde ulus üstü Avrupa fikrine oldukça soğuk bakan Cumhuriyetçi Fillon, Avrupa bütünleşmesini daha çok ekonomik açıdan değerlendirmektedir. Fransa'nın AB ile ilişkilerinde statükonun korunmasını savunan Fillon, halk nezdinde Avrupa şüpheciliğinin oldukça yüksek düzeyde olduğunu bildiği için bütünleşmeye dair olumlu söylem ve vaatlerden özellikle kaçınmaktadır. Bunun yanı sıra Fillon, AB'nin Rusya'ya uyguladığı ambargoyu eleştirmekte ve seçimi kazanması halinde Rusya'ya uygulanan ambargoyu kaldırmak için elinden gelen her şeyi yapacağını ifade etmektedir.

Le Pen, Macron ve Fillon ile karşılaştırıldığında Melançon ve Hamon'un dış politika alanında daha vaatkar bir tutum içinde oldukları görülmektedir. Radikal sol bloğun adayı Melançon dış politikada temel olarak Fransa'nın AB ve NATO'dan ayrılma vaktinin geldiğini ve seçilmesi durumunda Fransa'nın Avrupa içerisinde ve Atlantik ötesinden ziyade Rusya ile olan iş birliğini stratejik boyuta taşıması gerektiğini savunmaktadır. TF1'deki açık oturumda Sosyalist aday Benoit Hamon ise Fransız ordusunun uluslararası hukuka uygun şekilde Afrika ülkelerine müdahale etmeye devam edebileceğini belirtmiş ve Fransa'ya İngiltere'nin üyelikten ayrılmasıyla AB'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ndeki tek üye ülkesi olarak bu konuda büyük sorumluluk düştüğünü söylemiştir. Cumhurbaşkanı seçilmesi halinde AB ile ilişkilerin nasıl seyredeceğine dair bir program yayımlayan Hamon, Brüksel'in kemer sıkma politikasına karşı olduğunu ve AB düzenlemelerinin daha esnek olması gerektiğini açıklamıştır.

Bağımsız aday Macron ise Le Pen ve Fillon'un aksine Paris'in Moskova ile değil Brüksel ve Washington ile daha güçlü ilişkileri olması gerektiğini düşünmektedir. Bu bağlamda

Macron kendisini Avrupa ittifakına bağlı ve sorumlu bir aday olarak konumlandırmaktadır. Macron, Avrupa'da kalıcı barışın istikrarı için Avrupa bütünleşmesinin yeniden canlandırılması ve Atlantik ötesi ilişkilerin daha da güçlenmesi gerektiğini de savunmaktadır. Dış politika ile ilgili görüşlerini açıkladığı programında⁸ Ortadoğu'da proaktif bir dış politika izlenmesi gerektiğine vurgu yapan Macron, Fransa'nın Suriye krizi başta olmak üzere bölgedeki yerini netleştirmesi gerektiğini savunmaktadır. Lübnan'daki faaliyetler bağlamında Fransa'nın bölgenin istikrarına katkısı olduğunu öne süren Macron 2015'teki nükleer anlaşmaya uyduğu sürece İran'a açılım politikasının da devamından yanadır.

Seçimlere az bir süre kala gündeme gelen ve Le Pen ile Macron'u ortak bir paydada buluşturan konu ise Türk siyasetçilerin Türkiye'de 16 Nisan'da gerçekleştirilecek olan referandum için Hollanda'da miting yapmak istemeleri olmuştur. Le Pen, Türkiye ve Hollanda arasında yaşanan diplomatik kriz sonrasında yaptığı açıklamada Fransa'da Türk siyasetçilerin Anayasa referandumu ile ilgili kampanya yapmasına izin vermesi sebebiyle Fransız hükümetini suçlamış ve sosyal medya hesabından, "Diğer demokrasiler reddederken biz neden hoşgörülü olalım?" mesajını paylaşmıştır. Macron da Le Pen gibi Türk siyasetçilerin Anayasa referandumu ile ilgili Hollanda'da kampanya yapılmasına izin verilmemesine rağmen Fransa'da izin verilmesini eleştirmiş ve bu kriz ortamında ülkesinin Avrupalı ortakları ile birlikte olması gerektiğini söylemiştir.

Son olarak Suriye'de Esad rejiminin kimyasal silah kullanması üzerine ABD'nin rejime ait Şayrat Hava Üssü'ndeki hedefleri vurması Le Pen ve Macron arasındaki görüş ayrılığını daha net ortaya çıkarmıştır. Operasyondan hemen sonra açıklama yapan Le Pen ABD'nin bu hamlesine

8. "Programme", Emmanuel Macron, <https://storage.googleapis.com/en-marche-fr/COMMUNICATION/Programme-Emmanuel-Macron.pdf>, (Erişim tarihi: 30 Mart 2017).

şaşırdığını ifade etmiş ve “Bu tip saldırıları yapmadan önce bağımsız uluslararası soruşturmanın sonuçlarını beklemek çok mu zordu?” açıklamasını yapmıştır.⁹ Macron ise yaptığı açıklamada rejimin kimyasal silah kullandığının ispatlanması halinde Birleşmiş Milletler’in yetki verdiği bir uluslararası askeri gücün Suriye’ye müdahalede bulunması gerektiğini ifade etmiştir.¹⁰

Göç ve Mülteciler

Göç ve mülteciler seçim sürecinde adayların en çok tartıştığı ve farklı çözüm önerileri sundukları konu olmuştur. Cezayir ve Fas başta olmak üzere eski kolonilerinden Fransa’ya uzun süredir yaşanan göç dalgasına 2011 yılı itibarıyla Suriyeli göçmenlerin de dahil olmasıyla bu konu kamuoyunda daha fazla tartışılmaya başlanmıştır. Tartışmalarda sol ideolojiye sahip siyasetçiler meseleyi insani bir perspektiften değerlendirirken sağ siyasetçiler ise konuya siyasi ve kültürel açılardan yaklaşmışlardır.

Fransa’ya gerçekleşen yasal veya yasa dışı her türlü göçü tamamen durdurmak istediğini sıklıkla ifade eden ve bunu siyasetteki kırmızı çizgileri arasına koyan aşırı sağcı aday Le Pen, göçmenlere karşı oldukça sert bir tutum izlemektedir. TF1’deki açık oturumda ülkeye her yıl 200 bin civarında göçmenin girdiğini söyleyen Le Pen öncelikle ülkenin sınırlarının korunmasının gerekliliğine vurgu yapmış ve cumhurbaşkanı olması durumunda göç sorununu, yıllık 10 bin kişilik kotayı uygulamaya koyarak tamamen kontrol altına alacağını iddia etmiştir. Öte yandan Le Pen bu kişilerin nasıl belirleneceği ile ilgili bir yorum yapmaktan geri durmuştur. Merkez sağın adayı Fillon ise Le Pen’in 10 bin kişilik kotasını arttırıp en fazla 100 bin kişi ile sınırlandırmayı planlamaktadır.¹¹

9. “Le Pen: ABD’nin Suriye’ye Saldırısı Şaşırtıcı”, *Türkiye*, 7 Nisan 2017.

10. “Fransa’dan Suriye’ye Askeri Müdahale Sesleri”, *Yeni Şafak*, 7 Nisan 2017.

11. “Fransa’da Cumhurbaşkanı Adaylarının Seçim Vaatleri”, *Anadolu Ajansı*, 30 Ocak 2017.

Fransa’da siyasi yelpazenin sağındaki adaylar Le Pen ve Fillon, göç ve mültecilerle ilgili olarak katı bir tutuma sahipken yelpazenin solundaki adaylar Macron ve Hamon ise daha farklı bir bakış açısına sahiptir. Fransa için asıl sorunun yasa dışı göç olduğunu belirten bağımsız aday Macron iltica konusunda uzun zamana yayılan bekleme sürelerinin insanlık dışı bir uygulama olduğunu belirtmekte ve mültecilere yönelik daha liberal politikaları desteklemektedir. Macron yasa dışı göç sorununu tamamen çözüme kavuşturmanın mantıken mümkün olmadığını ifade etmekte ve bu konunun siyasi değil insani açıdan değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sosyalist aday Hamon da Macron’a benzer şekilde bu konunun Fransa’da yıllardır konuşulduğunu ve siyasi bir araç olarak kullanıldığını hatırlatmakta ve meselenin insani ve demokratik değerler bağlamında tartışılması gerektiğini ifade etmektedir. Radikal solun adayı Melenchon’un ise göç ve mültecilerle ilgili ilgili yorum yapmaktan kaçındığı görülmektedir.

Aşırı sağcı Le Pen ile Yürüyüş hareketi lideri Macron’u ortak bir paydada buluşturan konu ise Türk siyasetçilerin Türkiye’de 16 Nisan’da gerçekleştirilecek olan referandum için Hollanda’da miting yapmak istemeleri olmuştur.

İç Politika: Laiklik ve Skandallar

Son dönemde Avrupa siyasetini hakimiyeti altına alan aşırı sağ söylemler kendisini Fransa Cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde laiklik konusunda da göstermiştir. Fransa’daki aşırı sağ söylemlerin bayraktarı konumundaki Ulusal Cephe lideri Le Pen, TF1’deki açık oturumda Fransa’da yüz yılı aşkın bir süredir laiklik konusunda ciddi bir muhalefetin gelişmediğini belirtmiş, buna karşın son yıllarda Fransa’da

artan İslamcı hareketlere dikkat çekerek ülkede laikliğin tehdit altında olduğunu iddia etmiştir. Ülkedeki laik yapının devam edebilmesi için siyasal İslam ile mücadele edilmesi gerektiğini savunan Le Pen'e göre bu yolda laiklikten kesinlikle taviz verilmemelidir.

Cumhuriyetçi aday Fillon ise laiklik konusundaki asıl meselenin Müslümanların, laik Fransız düzenine uyum sağlayıp sağlayamadıkları ile ilgili olduğunu söylemiş ve bunun için Müslümanlarla devletin ortak çalışması gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda Fransız Müslümanlarına ciddi sorumluluk düştüğünü belirten Fillon, camiler ve Müslüman grupların dışarıdan finansmanının önlenmesi ve imamların denetim altına alınması gibi uygulamalar önermiştir.

Le Pen'in radikalizme kayan laiklik yorumuna karşı bağımsız aday Macron 1905 tarihli laiklik yasasının yeterli olduğu ve Fransa'da inananlar ile inanmayanların haklarının korunduğuna vurgu yapmaktadır. Modern Fransa'da laiklik olgusunun anlamının her dine eşit mesafede durmak olduğunu söyleyen Macron buna karşın herkesin de Cumhuriyet'in laik yasalarına saygı duymak zorunda olduğunu belirtmektedir. Macron TF1'deki programda Le Pen'in bu konuyla ilgili olarak kendisini eleştirmesi üzerine Le Pen ve aynı zihniyetteki siyasetçiler yüzünden Fransız Müslümanlarının devletle karşı karşıya geldiğini söylemiştir.

Sosyalist Hamon da Macron gibi laiklikle ilgili olarak 1905 tarihli yasaya bağlı olduğunu ve bu yasanın Fransa'daki laikliğin sınırlarını çizdiğini belirtmektedir. Radikal sol bloğun adayı Jean-Luc Melenchon ise Fransa'da laikliğin tarihsel olarak kilise ve devletin ayrılması anlamına geldiğini ve inanç hürriyetinin de bu kapsamda olduğunu söylemektedir. Daha önce yapılan bir ankete atıfla Fransız halkının yüzde 63'ünün günlük hayatlarında herhangi bir dini inancı takip etmediğini ifade eden Melenchon¹² TF1'deki

12. Anket için bkz. Leila Marchand, "Plus de la Moitié des Français ne se Reclament D'aucune Religion", *Le Monde*, 7 Mayıs 2015.

açık oturumda da Fransa'daki laiklik geleneğinin gücüne dikkat çekmiştir.

Son olarak Cumhurbaşkanlığı seçimlerine doğru gidilirken Le Pen ve Fillon hakkında çıkan yolsuzluk suçlamaları seçim sürecinde iç politikada tartışılan bir diğer konu olmuştur. AP Yolsuzlukla Mücadele Organı (OLAF), Parlamentoda Le Pen'in danışmanı olarak maaş alan ancak gerçekte onun korumalığını yapan Thierry Legier hakkında yaptığı soruşturma neticesinde Legier'in Parlamentodan 2011 yılında üç ay için toplamda 41 bin 500 avro maaş aldığını ortaya çıkarmıştır. OLAF ayrıca AP'de 2010-2016 yılları arasında Le Pen'in danışmanı olarak görev yapan -Le Pen'in ayrıldığı eşinin kız kardeşi- Catherine Griset'in sadece seçim kampanyalarında çalıştığı ve bu süre zarfında kendisine toplam 296 bin avro ödendiğini ortaya çıkarmıştır.¹³ Bunun üzerine OLAF, Le Pen'den bu iki kişi için yapılan ödemeleri AP'ye iade etmesi gerektiğine dair tebligat vermiştir. İlerleyen günlerde Parlamento, Le Pen'in maaşının yarısını Şubat ayından itibaren, bütün harcamalarını ve ev kirasının yarısını ödemeyi Mart ayından itibaren durdurmuştur.

Bu yolsuzluk suçlamalarının doğrulanması ile kamuoyundaki "saygınlığı" zarar gören Le Pen'den başka merkez sağın adayı Fillon hakkında da benzer skandallar ortaya çıkmıştır. Fransa Ulusal Mali Suçlar Savcılığı, Fillon'un eşinin sekiz yıl süreyle Mecliste hiç çalışmadan danışman sıfatıyla toplamda 900 bin avro maaş aldığı ve iki çocuğuna Senatoda iki yıl süreyle hiç çalışmadan yine danışman sıfatıyla toplam 84 bin avro maaş ödendiğini ortaya çıkarmıştır.¹⁴

Ekonomi

Her seçim döneminde olduğu gibi bu seçim döneminde de ekonomik sorunlar ve çözüm önerileri kamuoyunda tartışılan konular arasında yer

13. Maxime Vaudano, "Les Six Affaires qui Menacent Marine Le Pen et le Front National", *Le Monde*, 13 Nisan 2017.

14. "84.000 Euro für Fillon-Kinder: Bericht: Fillons Ehefrau Erhielt Mehr als 900.000 Euro", *Osnabrücker Zeitung*, 31 Ocak 2017.

almıştır. İlk tur için ön plana çıkan beş aday da ekonomiyi canlandırmayı, düşük ve orta gelirli vatandaşların hayatını iyileştirmeyi vaat etmişlerdir. Adayların ekonomi konusunda farklı öncelikleri ve önerileri bulunsada birbirlerinin politikalarına benzer açıklamalar yaptıkları da olmuştur.

Fransız iş dünyasının çatı örgütü MEDEF'te konuşan aşırı sağcı Le Pen ve Fillon, ekonomideki politika önceliklerini iş dünyası ile paylaşmıştır. Aşırı sağcı kimliğinin etkisiyle radikal ve korumacı ekonomik kararlardan yana olduğu bilinen Le Pen, MEDEF'teki konuşmasında Fransa'nın Avrupa bütünleşmesi kapsamında egemenlik haklarından çok fazla taviz verdiğini savunmuştur. Bu bağlamda cumhurbaşkanı olması durumunda vakit kaybetmeden Frexit için referanduma gitmeyi, bununla ilinti olarak avronun ortak birimi olmasına son verileceğini ve ulusal para birimi olarak franka geri dönmeyi vaat etmiştir. Bu parasal politikaların adeta yeniden doğuş anlamına geleceğini iddia eden Le Pen, Fransız ekonomisinin acilen geleneksel kodlarına geri dönmesi gerektiğini ifade etmiştir. Aşırı sağcı aday ayrıca Fransa'ya özgü milli ekonomi modelinden hareketle üretimin yerelleşmesini, yurt dışında üretim yapan firmalardan daha fazla vergi alınmasını ve ödemelerin yeniden yapılandırılması gerekliliğini vurgulamaktadır.

Merkez sağın adayını Fillon'un söylemleri form olarak Le Pen'inkilere benzese de içerik yönünden daha liberal bir ekonomi politikasını öne çıkarmaktadır. Genç istihdamına destek veren şirketlerden sosyal kesintilerin kaldırılması, şirketler üzerindeki vergi yükünün hafifletilmesi, yüksek maaş alan çalışanlardan yüzde 75'e varan oranda vergi alınması,¹⁵ esnek istihdam politikalarının uygulanması ve 500 bin memurun işten çıkarılması¹⁶ ile kamu sektörünün daraltılması Fillon'un öngördüğü tedbirler arasında yer almaktadır.

15. "Fransa'da Cumhurbaşkanı Adaylarının Seçim Vaatleri", Anadolu Ajansı, 30 Ocak 2017.

16. "French Presidential Favourite Fillon Paid Wife as Aide", France 24, 25 Ocak 2017.

Bağımsız aday Macron ise Le Pen'in korumacı politikalarının aksine Fransız ekonomisini daha fazla liberalleştirmeyi hedeflemektedir. Vatileri arasında Avro Bölgesi'nin güçlendirilmesi, girişimciler ve serbest çalışanların da işsizlik yardımıyla faydalanması, beş yıl içerisinde 50 milyar avroluk teşvik paketinin hayata geçirilmesi, çalışanların maaşlarındaki sağlık ve işsizlik fonu kesintilerinin kaldırılması ve mesleklere göre farklı yaşta emeklilik uygulanması gibi ekonomi politikaları bulunmaktadır.

Sosyalist Parti'nin adayını Hamon parti ideolojisi sebebiyle temelde sosyalist ekonomik politikalar benimsemektedir. Brüksel çıkışlı kemer sıkma politikalarına karşı olduğunu belirten Hamon, temel gelir ilkesi dahilinde her Fransız vatandaşına çalışsa da çalışmasa da başlangıç olarak aylık 515 avro maaş ödeneceğini ve kademeli olarak bunu 750 avroya çıkarmayı planladığını açıklamıştır.

Hamon TF1'deki açık oturumda da bu politikasını yinelemiş ancak diğer adayların bu yükü nasıl finanse edeceğine dair sordukları sorulara tatmin edici cevap verememiştir. Nitekim açık oturum devam ederken BFM kanalı tarafından yapılan bir online ankete göre tartışmayı izleyenlerin yüzde 29'u "en inandırıcı aday" olarak Macron'a, yüzde 20'si Melenchon'a, yüzde 19'u Fillon'a, yüzde 19'u Le Pen'e ve yüzde 11'i Hamon'a oy vermiştir.¹⁷

Radikal sol koalisyonun adayını Melenchon ise cumhurbaşkanı olması durumunda asgari ücreti 1.300 avroya çıkarmayı, aylık 33 bin avrodan fazla geliri olanlara yüzde 100'lük gelir vergisi uygulamayı ve uzun vadede 300 bin deniz personeli, 300 bin tarımda çalışacak personel ve enerji dönüşümünde çalışabilecek 800 bin personelin istihdamını vaat etmiştir. Hamon'un çalışan ve çalışmayan herkese maaş uygulamasını içeren vaatleri nedeniyle gelen tepkilerin benzeri Melenchon'a da gelmiştir.

17. "Debat Présidentiel: Macron Juge Le Plus Convaincant Devant Melenchon", BFM TV, 21 Mart 2017.

Ekonomi ile ilgili temel tartışma konularından bir diğeri ise transatlantik ticarete nasıl pozisyon alınacağı ve bunun Fransız ekonomisine etkisi olmuştur. Avrupa bütünleşmesi kapsamında birçok AB üyesi ülkede uzun dönemdir popüler olan serbest ticaret politikası, aşırı sağcı aday Le Pen tarafından sorgulanmış ve Fransız pazarının Amerikan pazarı ile rekabetten kötü etkilenmemesi için AB ile ABD arasında uzun süredir müzakereleri devam eden Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı'na (TTIP) karşı çıkmıştır.¹⁸ Le Pen'in en önemli rakibi Macron ise tam tersi bakış açısıyla TTIP ve muhtemel diğer serbest ticaret anlaşmalarına sıcak baktığını ifade etmiştir.¹⁹

ADAYLAR: PROFİLLERİ, VAATLERİ VE SÖYLEMLERİ

Marine Le Pen

Fransa'nın en önemli aşırı sağcı figürlerinden Jean-Marie Le Pen'in kızı Marine Le Pen, 1968 yılında Neuilly-sur-Seine'de doğdu ve Pantheon-Assas Üniversitesi'nde hukuk alanında Lisans ve Yüksek Lisans dereceleri aldı. Üniversite yıllarında babasının da etkisiyle ilk siyasi faaliyetlerine başlayan Le Pen, Cercle National des Etudiants de Paris (CNEP) isimli öğrenci hareketini kurdu ve ardından 1986'da babası Jean-Marie Le Pen'in kurucusu olduğu Ulusal Cephe'ye katıldı. Bu yıl itibarıyla yerel, bölgesel ve ulusal siyasette daha aktif roller alan Le Pen 2011 yılında babası Jean-Marie Le Pen'in aktif siyasetten çekilmesiyle partinin genel başkanı oldu. Bunu takiben 2012 yılındaki Cumhurbaşkanlığı seçimlerine Ulusal Cephe'nin aday olarak giren Le Pen ilk turda

yüzde 18 oy olarak Hollande ve Sarkozy'nin arkasında kaldı ve ikinci tura geçemedi.

Le Pen'in partisi Ulusal Cephe, kamuoyunda hemen her kesimin kabul ettiği üzere aşırı sağ ideolojiye sahiptir ve bunun bir yansıması olarak Fransız milliyetçiliğini, toplumsal muhafazakarlığı, ekonomik korumacılığı, küreselleşme karşıtlığını ve Avrupa şüpheciliğini benimsemektedir. Cumhurbaşkanı seçilmesi halinde Le Pen'in Fransa'ya göçmen girişinin durdurulması, siyasi sığınma ve evlilik yoluyla ülkeye giriş yapma hakkının sınırlandırılması, ülkede oturma ve çalışma izni olan yabancıların sağlık harcamalarını ilk iki yıl kendilerinin karşılaması ve göçmenlerin çocuklarının ücretsiz eğitimi hakkında düzenleme yapılması gibi doğrudan göçmenleri ve yabancıları hedef alan vaatleri ve söylemleri bulunmaktadır. Bu noktada aşırı sağcı Marine Le Pen'in politik görüşlerinin daha iyi anlaşılabilmesi için Fransa özelinde Avrupa'daki aşırı sağın gelişimine değinilmesi elzemdir.

Avrupa ülkelerine yaşanan mülteci akını, Avrupa ülkelerinin ekonomik açıdan zor dönemlere girmeleri, buna bağlı olarak Avrupa vatandaşlarının refah seviyelerinde gerilemenin olması aşırı sağ ve radikal oluşumların güçlenmesine imkan sağlamıştır. Birleşik Krallık'ta Bağımsızlık Partisi'nin (UKIP) Brexit sürecinde bayraktar olması, Hollanda'da Özgürlük Partisi (PVV) adayı Geert Wilders'ın Mart ayındaki seçimi son anda kaybetmesi ve Almanya'da bu sene gerçekleşecek olan seçimlerde Neo-Nazi ideolojisine sahip Almanya için Alternatif Partisi'nin (AfD) kamuoyu yoklamalarına göre en az yüzde 10 oy oranı ile 60'ın üzerinde milletvekili kazanacak olması da yine Avrupa'nın ve bilhassa AB'nin karşı karşıya olduğu tehdidin boyutunu gözler önüne sermektedir. Özellikle bu tür oluşumların söylemleri detaylı bir şekilde analiz edildiğinde Avrupa bütünleşmesine karşı oldukları görülmektedir. Avrupa'nın karşı karşıya olduğu bu tehdit kendisini Fransa'da Marine Le Pen özelinde güçlü bir şekilde hissettirmektedir.

18. Vivienne Walt, "Q&A: Marine Le Pen on Populism, Trump and Europe's Future", *TIME*, 6 Aralık 2016.

19. Ryan Heath ve Kate Day, "12 Things We Learned About Emmanuel Macron", *Politico*, 19 Nisan 2016, <http://www.politico.eu/article/12-things-we-learned-about-emmanuel-macron>, (Erişim tarihi: 21 Mart 2017).

TABLO 5. FRANSA'DA AŞIRI SAĞIN YÜKSELİŞİ

	2007 Genel Seçimleri (yüzde)	2007 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri (Birinci Tur Sonuçları, yüzde)	2012 Genel Seçimleri (yüzde)	2012 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri (Birinci Tur Sonuçları, yüzde)
Ulusal Cephe (FN)	4,3	10,4	13,6	17,9
Sosyalist Parti (PS)	24,7	25,8	29,3	28,6
Halk Hareketi Birliği (UMP)	39,5	31,1	27,1	27,1
Fransız Komünist Partisi (PCF)	4,2	1,9	6,9	11,1

2016 Haziran ayında PEW Araştırma Merkezi tarafından yapılan bir çalışmaya göre Fransız halkının yüzde 70'i AB'nin mültecilere yönelik politikasını, yüzde 66'sı da AB'nin ekonomi politikalarını eleştirmiştir. Ayrıca yüzde 62'si Brexit'in AB'nin geleceğine zarar vereceğini ve yüzde 39'u Brüksel'e devredilen bazı yetkilerin geri alınmasından yana olduklarını beyan etmişlerdir.²⁰ Bu sonuçlar seçim sürecinin merkezinde yer alan aşırı sağcı düşünceler ve popülist söylemlerin Fransız halkının nezdinde de bir karşılığı olduğunu göstermektedir.

Fransız siyasetinde ön plana çıkan partilerin 2000 sonrası dönemde aldıkları oy oranlarının karşılaştırmalı olarak verildiği Tablo 5 incelendiğinde Fransa'da aşırı sağcı parti Ulusal Cephe'nin 2007 yılı itibarıyla genel seçimler ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde istisnasız olarak oy oranını artırdığı görülmektedir. Nisan ayında yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı ilk tur seçiminde birçok araştırma kuruluşuna göre yüzde 24 civarında oy alması beklenen Ulusal Cephe'nin adayı Le Pen'in bu "istikrar"ı devam ettirmesi beklenmektedir.

Aşırı sağcı ideolojinin bir sonucu olarak Avrupa bütünlüşmesine tamamen karşı çıkan Le Pen, seçilmesi halinde Frexit olarak adlandırılan Fransa'nın AB'den çıkış süreci için referanduma

gideceğini sürekli hatırlatmaktadır. Bu konuyla doğrudan ilintili olarak AB Komisyonu Başkanı Jean-Claud Juncker Brexit'e atıfta bulunarak Nexit (Hollanda), Oexit (Avusturya), Dexit (Danimarka) ya da Frexit (Fransa) gibi olası bir başka ayrılığın AB'nin dağılması anlamına geleceğini belirtmiştir.²¹

Le Pen'in korumacı bir ekonomi politikasına sahip olduğunun anlaşılmasıyla iş dünyası Fillon'un ikinci tura kalamaması durumunda Le Pen'den ziyade daha liberal politika önceliklerine sahip Macron'dan yana tavır gösterecektir. Bu yönde bir işaret olarak Fransız Publicis Groupe CEO'su Maurice Levy'nin CNBC'ye verdiği mülakatta bu tür politikaları sebebiyle Fransız iş dünyasının Le Pen'in cumhurbaşkanı olacağına inanmadığı şeklindeki açıklamasını hatırlatmak yerinde olur.²²

Bunun yanı sıra Le Pen'in ilk tur seçimleri için favori aday olarak gösterilmesinin arka planında kullandığı popülist söylem ve vaatlerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Aşırı sağcı lider Mart ayında katıldığı bir televizyon programında seçilmesi halinde sokakta bile başörtüsü yasağının uygulanacağını ifade etmiştir.²³ Daha önce Şu-

20. Bruce Stokes, "Euroscepticism Beyond Brexit", Pew Research Center, 7 Haziran 2016, <http://www.pewglobal.org/2016/06/07/euroscepticism-beyond-brexit/>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2017).

21. Katya Adler, "EU 'Not in Hostile Mood' as Brexit Talks Beckon, Says Juncker", BBC, 24 Mart 2017.

22. Sam Meredith, "History Tells us Le Pen has No Chance of Winning the French Election: Publicis CEO", CNBC, 21 Şubat 2017.

23. "Fransız Le Pen, Başörtünü Yasaklama Sözü Verdi", You Tube, <https://www.youtube.com/watch?v=3hLDfV0ptWs&cvt=tr>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

bat ayında Fransız seçmenlerle görüşme yapmak için gittiği Lübnan'da Müftü Abdullatif Deryan ile görüşmek için randevu alan Le Pen görüşme yerine geldiğinde müftülük görevlilerinin başörtüsü olmadan müftü ile görüşmesinin mümkün olmadığını söylemeleri üzerine ne pahasına olursa olsun başörtüsü takmayacağını ifade ederek programı iptal etmiştir.²⁴ Seçim kampanyasında siyasal İslamcı gruplara savaş açacağını sıklıkla ifade eden Le Pen bu gruplara ev sahipliği yapan camileri kapatacağını, finansmanlarını keseceğini ve bu gruplarla ilişkili kişileri sınır dışı edeceğini vaat etmektedir. Bu açıklamaları baz alındığında Le Pen'in vaatlerinde İslamofobik söylemlerin önemli bir yer tuttuğu rahatlıkla anlaşılmaktadır.²⁵ Ulusal Cephe'nin baba Le Pen döneminde Yahudi karşıtı (antisemitizm) tutumu dikkate alındığında Le Pen ailesinin kendi politika öncelikleri çerçevesinde ülkedeki yabancıları ötekileştirmeye çalıştıkları görülmektedir.²⁶ Bir başka ifadeyle baba Le Pen dönemindeki Ulusal Cephe Yahudi karşıtı söylemler üzerinden politika üretirken Marine Le Pen döneminde ise İslam ve Müslüman karşıtı olarak adlandırılan İslamofobi üzerinden politika üretmektedir.²⁷ Baba ve kız Le Pen arasında bu politika farkı kendisini 2015 yılında çok daha fazla hissettirmiştir. Öyle ki 2015 Ağustos ayında yapılan parti genel kurulunda baba Le Pen, parti politikalarına uymayan açıklamaları sebebiyle Ulusal Cephe'den ihraç edilmiştir. Bunun üzerine Jean-Marie Le Pen yaptığı açıklamada kızından utandığını ve bun-

dan sonra Ulusal Cephe adına hiçbir faaliyette bulunmayacağını açıklamıştır.²⁸

NATO'nun salt ABD çıkarlarına hizmet ettiğini iddia eden Marine Le Pen cumhurbaşkanı olması durumunda Fransa'nın İttifak ile ilişkilerini yeni bir yola sokmak için çaba göstereceğini, aksi takdirde AB üyeliğine son verme politikası gibi NATO üyeliğine son verme politikasını da kamuoyuna taşıyacağını açıklamıştır. Yine Le Pen, Macron'un aksine Fransa'nın AB ve ABD ile değil Rusya ile ilişkilerini güçlendirmesi gerektiğini savunmaktadır.²⁹ Le Pen'in Rusya yanlısı bu tutumu Fransız kamuoyunda 2014 yılında bir Rus bankasından aldığı 9 milyon dolarlık kredi ile ilişkilendirilmiştir.³⁰ Le Pen Ocak ayında bölgesel gelişmelerle ilgili olarak yaptığı bir açıklamada cumhurbaşkanı seçilmesi halinde Kırım'ı Rusya'nın parçası olarak tanıyacağını ifade etmiştir.³¹

Le Pen'in Türkiye'ye karşı da oldukça sert tutumu gözlerden kaçmamaktadır. AB'nin 2005 yılında Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini başlatmasını hata olarak gören Le Pen, Türkiye'nin AB üyelik süreci ile ilgili en net açıklamasını şu şekilde yapmıştır:

Türkiye'nin AB'ye girmesini desteklemiyorum. Türkiye de AB'ye girme niyetinde değil. Türkiye ne coğrafi, ne tarihi, ne de kültürel olarak Avrupalı değil. Türk halkı da zaten benimle aynı fikirde... Çok kültürlü yapıyla problemimiz var. Çok kültürlü bir toplumun içinde yaşamayı kabul etmek zorunda kaldık ama bu aslında çatışmaya dayalı bir toplum anlamına geliyor.³²

24. Ghazi Balkiz ve James Masters, "Marine Le Pen in Lebanon Row After Refusing to Wear Headscarf", CNN, 21 Şubat 2017.

25. Fransa'daki İslamofobi ile ilgili detaylı bir çalışma için bkz. Yasser Louati, "Islamophobia in France", *European Islamophobia Report 2016*, ed. Enes Bayraklı ve Farid Hafez, (SETA Yayınları, İstanbul: 2017).

26. Le Pen'in Nisan ayında LCI kanalına verdiği demeçte "Fransa'nın Paris Yahudilerinin Almanya'ya gönderilmesinden sorumlu olduğunu düşünmüyorum" açıklaması üzerine Fransa'daki Yahudi örgütlerin çatı kuruluşu CRIF sert bir açıklama yapmıştır. "Le Pen'den Soykırım Açıklaması", TRT Haber, 10 Nisan 2017.

27. Bu konuda detaylı bir analiz için bkz. Ivan Kalmar, "Is Islamophobia the New Antisemitism?", *SETA Analiz*, Sayı: 27, (Mart 2017).

28. "Baba Le Pen Kurduğu Partiden Kovuldu", *Hürriyet*, 21 Ağustos 2015.

29. "Frexit: Le Pen Promises to Take France Out of EU and NATO", RT, 24 Aralık 2016.

30. "BBC Araştırdı: Fransa'da Aşırı Sağcı Lider Marine Le Pen'i Kim Finanse Ediyor?", BBC, 4 Nisan 2017.

31. Sergey Gladyshev, "France's Marine Le Pen to Recognize Crimea as Part of Russia in Elected", Global Research, 17 Ocak 2017, <http://www.globalresearch.ca/frances-marine-le-pen-to-recognize-crimea-as-russia-if-elected-president/5569125>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

32. "Marine Le Pen: La Turquie n'a pas Vocation à Entrer Dans l'UE", You Tube, 3 Nisan 2013, <https://www.youtube.com/watch?v=aCLR75pphAc>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

Le Pen Türkiye ve Hollanda arasında yaşanan diplomatik kriz hakkında yaptığı açıklamasında Fransa'da Türk siyasetçilerin Anayasa referandumunu ile ilgili kampanya yapmasına izin vermesi sebebiyle Fransız hükümetini suçlamıştır. Sosyal medya hesabından, “Diğer demokrasiler reddederken biz neden hoşgörülü olalım?” mesajını paylaşan Le Pen'e karşı Fransa Dışişleri Bakanı Jean Marc Ayrault yaptığı yazılı açıklamada ülkesinin toplantı yapma özgürlüğüne saygı gösteren bir ülke olduğunu belirterek kamu düzenini tehdit eden bir durum olmadığı için Türk Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun toplantı yapmasına müsaade edildiğini ifade etmiştir.³³

2015 yılında sosyal medya hesabı üzerinden DEAŞ'ın şiddet içerikli bir videosunu paylaşması üzerine Fransız adli makamları Marine Le Pen'in dokunulmazlığının kaldırılmasını istemiş ve bu talep AP Hukuk İşleri Komisyonu'nda gerçekleşen oylamada 3'e karşı 18 oy ile kabul edilmiştir. Böylece AP Genel Kurulu'nda da benzer kararın çıkması halinde Le Pen “şiddet içeren görüntü yayma” suçu ile yargılanacaktır.³⁴

Son olarak her ne kadar ilk tur seçimleri için favori aday olarak gösterilse de Le Pen'in ikinci turda Macron'a karşı kaybetmesi beklenmektedir. Statista tarafından yapılan ankete göre Fransız seçmenin yüzde 35'i ikinci tur için Le Pen'e, yüzde 65'i ise Macron'a oy verecektir.³⁵ Hatırlanacağı üzere Le Pen'in babası ve Ulusal Cephe'nin kurucusu Jean-Marie Le Pen 2002 Cumhurbaşkanlığı seçimleri ilk turunda Sosyalist Parti'nin adayı Lionel Jospin'i geride bırakmış ve ikinci turda UMP adayı Jacques Chirac ile mücadele etmiştir. Ancak ikinci turda Fransız seçmenin yüzde 82'sinin Chirac'a oy vermesi sebebiyle Le Pen büyük bir hezimete uğramıştır.

33. “Le Pen'den Türkiye Çağrısı”, CNN, 13 Mart 2017.

34. Claire Gaveau, “Photos de Daesh sur Twitter: Le Palement Europeen Lève L'immunité de Le Pen”, RTL, 2 Mart 2017.

35. Niall McCarthy, “Le Pen is Leading the French Presidential Race”, Statista, 22 Mart 2017, <https://www.statista.com/chart/8621/le-pen-is-leading-the-french-presidential-race>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

Emmanuel Macron

23 Nisan'da gerçekleşecek olan ilk tur seçimleri için Le Pen ile birlikte en favori adaylardan olan ve anketlere göre ikinci tur sonucunda Fransa'nın yeni cumhurbaşkanı olmasına kesin gözüyle bakılan bağımsız aday Emmanuel Macron 21 Aralık 1977 tarihinde Fransa'nın Amiens şehrinde doğdu. Paris Ouest Nanterre La Defense Üniversitesi'nde Felsefe Bölümü'nü bitirdi ve üniversite öğrenimi sırasında ünlü Fransız filozof Paul Ricoeur ile çalışma fırsatı buldu. Ardından Sciences Po'da Kamu Yönetimi üzerine yüksek lisans yaptı ve 2008 yılında Rothschild&Co grubunda ticari bankacı olarak göreve başlayarak profesyonel kariyerine giriş yaptı.

Macron'un Fransa'nın daha fazla mülteciye ev sahipliği yapabileceğini ifade etmesi ülkedeki Afrika asıllı Müslümanların oylarına talip olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

2001 yılında Sosyalist Parti'ye katılarak aktif siyasete atılan Macron 2010 yılında Cumhurbaşkanı François Hollande tarafından Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter Yardımcısı olarak atandı. Bu görevinde gösterdiği performanstan ötürü 2014-2016 arasında Manuel Valls Hükümeti'nde Ekonomi, Sanayi ve Dijital Ekonomi Bakanı olarak görev yaptı. Ancak Cumhurbaşkanı ve Başbakan ile görüş ayrılıkları yaşayınca 6 Nisan 2016'da “En Marche” (Yürüyüş) Hareketi'ni başlattı ve 30 Ağustos 2016 tarihinde cumhurbaşkanı adayı olabilmek için hükümetteki görevinden istifa etti.

Macron'un ekonomik açıdan Fransız seçmenine sundukları arasında çalışma saatlerini genç çalışanlar için artırmak ve 50 yaş üzerindeki çalışanlar için azaltmak, mesleklere göre farklı

yaşlarda emeklilik uygulaması başlatmak, 18 yaşına gelen her gence kültürel faaliyetlere erişim sağlayabilmeleri için tek seferlik 515 avroluk çek vermek ve çalışanların maaşlarındaki sağlık ve işsizlik fonu kesintilerini kaldırmak gibi vaatler yer almaktadır. Kamu harcamalarını azaltmayı ve ekonomik büyümeyi hedefleyen bu tür politikaları sayesinde Fransız iş dünyasının desteğini arkasına alan Macron eğitimci bir aileden gelmesi ve uzun bir süre Amiens Konservatuari'nda piyano eğitimi alması sebebiyle Fransa'nın elit seçmenlerini de etkilemiş gözükmektedir.

Dış politika ile ilgili olarak açıkladığı programında Ortadoğu'da proaktif bir dış politika izlenilmesi gerektiğine vurgu yapan Macron, Fransa'nın Suriye krizi başta olmak üzere bölgedeki yerini netleştirmesinin önemli olduğunu ifade etmiştir. Fransa'nın Lübnan'daki faaliyetlerinin güçlendirilmesinin bölgenin istikrarına katkısı olduğunu belirten Macron 2015'teki nükleer anlaşmaya uyduğu sürece İran'a açılım politikasının sürdürülmesi gerektiğine de vurgu yapmıştır.³⁶ Fransa'da ABD lehine lobi faaliyetlerinde bulunan Fransız-Amerikan Vakfı üyesi olan Macron'un –Le Pen, Fillon ve Melançon'un Rusya'ya görece olumlu bakışlarıyla karşılaştırıldığında– cumhurbaşkanı olması durumunda Fransa-ABD ilişkilerini güçlendirmesi beklenmektedir.

AB ve NATO ile ilişkilere verdiği önemi de sıklıkla hatırlatan Macron cumhurbaşkanı seçilmesi halinde Avrupa bütünleşmesine yeniden hız vermeyi ve birlik içerisinde son dönemde bozulan ahengi yeniden inşa etmeyi vaat etmektedir. Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılmayı oylaması ve son dönemde Avrupa genelinde aşırı sağ hareket ve partilerin hız kazanması sebebiyle Macron yönetimindeki Fransa, Avrupa bütünleşmesinin devam edebilmesi için yeni bir fırsat yaratabilecektir. Öte yandan Macron'un Merkel ile olan yakınlığı sebebiyle Alman-Fransız iş birliğinin

36. Onur Usta, "Avrupa'nın Türkiye'ye Kapıları Kapatmaması Gerekiyor", Anadolu Ajansı, 2 Mart 2017.

de güçlenerek gelişeceği öngörülmektedir. Mart ayında Almanya'da gerçekleşen Macron-Merkel görüşmesi sonrasında Merkel, yaptığı açıklamada Macron'un bu ziyaretinden memnun olduğunu, daha önce Fillon ile görüştüğünü, yakın zamanda Hamon ile de bir araya geleceğini ifade etmiş ve Le Pen ile görüşmeyi düşünmediğini eklemiştir.³⁷

Türkiye'nin AB üyelik süreci ile ilgili olarak yaptığı açıklamada Macron, Türkiye'nin AB üyelik şartlarını net bir şekilde karşılamadığını ve ülkedeki son gelişmeler ekseninde olumlu bir ilerlemenin yaşanmadığını iddia etmiş ancak Avrupa'nın Türkiye'ye kapıları kapatmaması gerektiğini söylemiştir.³⁸ Macron ayrıca Le Pen gibi Türkiye ve Hollanda arasında yaşanan diplomatik kriz sonrasında yaptığı açıklamada Türk siyasetçilerin Anayasa referandumunu ile ilgili kampanya yapmasına izin vermesi sebebiyle Fransa hükümetini suçlamış ve bu kriz ortamında Fransa'nın Avrupalı ortakları ile birlikte olması gerektiğini söylemiştir.³⁹

Macron üniversitelerde laikliği gerekçe göstererek başörtüsüne yasak getirmeyeceğini açıklamış, Fransa'nın devlet olarak seküler temellere dayanması sebebiyle ülkede bütün din ve inanç mensuplarının özgür biçimde yaşayabileceğini ifade etmiştir.⁴⁰ Macron ayrıca Fransa'nın Ceza-yir'i sömürgeleştirmesini bir insanlık suçu olarak nitelendirmiş⁴¹ ve Le Pen'in aksine cumhurbaşkanı olması durumunda göçmenlere yönelik sert bir politika izlemeyeceğini açıklamıştır. Hatta göçmenlerin ekonomiye pozitif katkı sağlayabile-

37. Eric Maurice, "Macron Meets Merkel, Says France Must Reform", EU Observer, 17 Mart 2017, <https://euobserver.com/elections/137280>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

38. "Avrupa'nın Türkiye'ye Kapıları Kapatmaması Gerekiyor".

39. "Macron Urged France to Support the EU Members in the Scandal with Turkey", Russian Reality, 13 Mart 2017, <https://rusreality.com/2017/03/13/macron-urged-france-to-support-the-eu-members-in-the-scandal-with-turkey>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

40. Jakob Hanke, "Emmanuel Macron: No Religion is a Problem in France", Politico, 19 Ekim 2016, <http://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-muslim-islam-no-religion-problem-in-france>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

41. "Macron Fransa'yı Sömürgeci Geçmişle Yüzleştiriyor", Anadolu Ajansı, 7 Mart 2017.

cek olmaları sebebiyle Fransa'nın daha fazla mülteciye ev sahipliği yapabileceğini iddia etmiştir.⁴² Macron'un bu açıklamaları ülkedeki Cezayir ve Fas asıllı Müslümanların oylarına talip olduğuna dair bir işaret olarak yorumlanmıştır.

Macron, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreter Yardımcılığı ve Bakanlık görevi dışında siyasi tecrübesi bulunmaması ve diğer adaylara nazaran genç yaşta olmasına rağmen kamuoyunda oldukça popüler hale gelmiştir. Le Pen ve Fillon hakkındaki skandallar ile Macron'un merkezin sağ ve solundan da oy alacak bir söylemi benimsemesi popülerliğine oldukça büyük katkı yapmıştır. Bunun yanı sıra Sarkozy ve Hollande dönemlerinde izlenen ekonomik ve dış politikaların beklenen sonuçları vermemesi sebebiyle Fransız halkı nezdinde siyasette taze kana duyulan ihtiyaç da kendini hissettirmektedir. Bundan ötürü Macron'un siyasi bir partisi bulunmaması sebebiyle Haziran ayında yapılacak olan genel seçimlere kadar yeni bir siyasi parti kurması da beklenmektedir.

François Fillon

1954'te Fransa'nın Sarthe Le Mans şehrinde doğan François Fillon, Maine Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi lisans derecesi ve Paris Descartes Üniversitesi'nde Hukuk yüksek lisans derecesi aldı. Aristokrat bir aileden gelen Fillon ilk kez 1981 yılında Sarthe milletvekili seçilerek Parlamenta girdi. Bunu takiben 1986, 1988, 1993, 1997 ve 2002 seçimlerinde de milletvekili seçildi. 2004 yılı itibarıyla Sarthe senatörü olarak Fransa Senatosuna girdi. 2007 yılında tekrar Sarthe milletvekili seçildi. 2012 yılında ise Paris milletvekili olarak Parlamenta girdi.⁴³

1993-1995 arasında Yükseköğretim ve Araştırma Bakanlığı, 1995 yılında kısa bir süre Bilgi ve Teknoloji Bakanlığı, 2002-2004 arasında Çalışma, Dayanışma ve Sosyal İşler Bakan-

lığı ve 2004-2005 arasında Milli Eğitim, Yükseköğretim ve Araştırma Bakanlığı yaptı. 2007 tarihinde ise dönemin Cumhurbaşkanı Sarkozy tarafından başbakan olarak atandı ve bu görevi 2012 yılına kadar yürüttü. François Hollande'ın cumhurbaşkanı olması sonrasında bir süre aktif siyasetten çekilen Fillon, Cumhuriyetçiler'in 20 Kasım 2016 tarihinde düzenlenen cumhurbaşkanı adayı belirleme ilk tur seçiminde eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ve Alain Juppé'yi geride bırakmasıyla partinin cumhurbaşkanı adayı oldu.⁴⁴

Fillon'un Rusya'yı gerek bölgesel gerekse küresel siyaset için vazgeçilmez bir aktör olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

Cumhurbaşkanı seçilmesi halinde AB vandaşı olmayan mültecilerin sayısına kota getirmek suretiyle bu sorunu kontrol altına alacağını vaat eden Fillon konuyla ilgili olarak Ocak ayında yaptığı bir açıklamada şunları ifade etmiştir:

Fransa cömerttir ama bir mozaik değildir ve sınırları olmayan bir alan da değildir. Fransa kendisine kimin katılacağına karar verme hakkı olan tek bir millettir (nasyon). Yabancıların da Fransa'nın kurallarını ve geleneklerini kabul etmelerini beklemektedir.⁴⁵

Bunun yanı sıra Fillon 2013 yılında çıkarılan eşcinsel çiftlerin evlenmesi ve evlat edinmesine imkan tanıyan yasanın yürürlükten kaldırılması, burkini ile plajlara girilmesinin yasaklanması gibi vaatlerde bulunarak muhafazakar Katolik seçmenleri etkilemeye çalışmaktadır. Özellikle ilk tur seçimleri yaklaşırken sıklıkla Fransa'nın Katolik kimliğine vurgu yapması

42. Tristan Quinault Maupoil, "Macron: L'arrivee de Refugies est une Opportunite Economique", *Le Figaro*, 7 Eylül 2015.

43. "François Fillon Biographie", Gala, http://www.gala.fr/stars_et_gotha/francois_fillon, (Erişim tarihi: 18 Nisan 2017).

44. "François Fillon Biographie".

45. "Fransa'ya Göç, En Aza İndirilmeli", *Hürriyet*, 12 Ocak 2017.

ve 2016 yılında İslami Totalitarizmi Yenmek (*Vaincre Le Totalitarisme Islamique*) isimli bir kitap yazması Fillon'un bu politikasına işaret etmektedir.

Fillon, Berlin'de yaşanan kamyonlu terör saldırısının failinin daha önce Schengen içerisinde rahatlıkla dolaşması sebebiyle Fransa'nın ulusal güvenliği için Schengen'i yeniden düzenlemeyi ve DEAŞ saflarında savaşmak üzere Suriye ve Irak'a gidenleri vatandaşlıktan çıkarmayı ve Fransa'ya dönmelerini engellenmeyi vaat etmektedir.⁴⁶

Ekonomi politikaları ile ilgili olarak kamu harcamalarında kesinti yapma, yarım milyon memuru işten çıkarma, haftalık 35 saat olan çalışma saatini 39'a yükseltme, sosyal yardımları azaltma, emeklilik yaşını 62'den 65'e taşıma ve ilaç geri ödemelerini kısma gibi sınırlı sosyal devlet anlayışına dayalı önerilerde bulunması Fransız orta sınıfının Fillon'a kuşkuyla bakmasına sebep olmaktadır. Bu yüzden Fillon'un liberal ekonomiye ve muhafazakar siyaset ve toplum anlayışının birleşimi olan yeni muhafazakar görüşe sahip olduğu kabul edilmektedir.

Dış politika açısından bakıldığında özellikle Rusya ile daha yakın ilişkiler kurmayı vaat eden Fillon'un Ukrayna ve Gürcistan'ın coğrafi olarak Avrupa'dan uzak olmaları sebebiyle NATO ve AB üyesi olamayacaklarını vurgulaması⁴⁷ cumhurbaşkanı olması durumunda Rusya ile ilişkilerde gerginlik yaşamak istememesi şeklinde yorumlanmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Fillon, AB'nin Rusya'ya uyguladığı ambargoyu eleştirmiş ve bu politikanın yarardan ziyade zarar getirdiğini açıkça ifade etmiştir. Fillon Alman Şansölyesi Angela Merkel'e hitaben yaptığı konuşmada Rusya'ya uygulanan ambargonun yumuşatılması gerektiğini söylemiştir.⁴⁸ Ayrıca Fillon'un başba-

kanlık görevinden ayrıldıktan sonra dış politika-yaya yönelik yaptığı açıklamalar dikkatle incelendiğinde Rusya'yı gerek bölgesel gerekse küresel siyaset için vazgeçilmez bir aktör olarak gördüğü anlaşılmaktadır.⁴⁹

Öte yandan hakkında çıkan skandallara kadar ilk turun favorileri arasında gösterilen Fillon'un bu iddialara karşı yeterli argümanlar üretmediği için Nisan ayındaki ilk tur seçimlerini geçmesi şu anda bir sürpriz olarak gözükmektedir. Bağımsızlar ve Demokratlar Partisi (UDI) bu skandalları takiben Fillon'a verdiği desteği çektiğini açıklamıştır. Ayrıca Fillon'un Avrupa İşleri ve Uluslararası İlişkiler Temsilcisi Bruno Le Maire ve Kampanya Sözcüsü Thierry Solere görevlerinden istifa etmişlerdir. Son olarak Mart ayı başında Journal du Dimanche tarafından yapılan anketin sonuçlarına göre Fransızların yüzde 71'i ve Cumhuriyetçi Parti seçmeninin yüzde 53'ü Fillon'un adaylıktan çekilmesi gerektiğine inanmaktadır.⁵⁰

İkinci tura kalamaması halinde iki tur arasında geçecek olan süreçte ikinci tur için favori aday olarak gösterilen Le Pen ve Macron'un Fillon ile yapacakları görüşmelerin sonucu Fillon ve destekçilerinin oyunu belirleyecektir.

Benoit Hamon

1967 tarihinde Saint-Renan'da doğan ve Western Brittany Üniversitesi'nde Tarih öğrenimi sırasında Sosyalist Parti'ye katılan Benoit Hamon 2000'li yılların başında yerel yönetimlerde görev alarak siyasete girdi. Ardından 2004 AP seçimlerinde Avrupa Sosyalistler Grubu çatısı altında Parlamente'ye girdi. AP'de bir dönem görev yaptıktan sonra tekrar iç siyasete yönelen ve Yvelines'den milletvekili olan Hamon 2014 yılında kısa bir süre Milli Eğitim Bakanlığı yaptıktan sonra Cumhurbaşkanı François Hollande

46. "Fransa'da Merkez Sağın Yükselen İsmi: François Fillon", BBC Türkçe, 21 Kasım 2016.

47. "Fillon: Ukraine and Georgia have No Place in NATO and the EU", Newsday Georgia, 24 Ocak 2017, <http://newsday.ge/new/index.php/en/component/k2/item/29356-fillon-ukraine-and-georgia-have-no-place-in-nato-and-the-european-union>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

48. "François Fillon Urges Angela Merkel to Soften Stance on Russia", *Financial Times*, 23 Ocak 2017.

49. "François Charles Amand Fillon", Global Security, <http://www.globalsecurity.org/military/world/europe/fr-francois-fillon.htm>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

50. Maxime Magnier, "Présidentielle 2017: Une Majorité de Français Veut le Retrait de François Fillon", RTL, 5 Mart 2017.

ve Başbakan Manuel Valls ile anlaşamadı ve bu görevinden ayrıldı.⁵¹

Sosyalist Parti içerisindeki ön seçimde eski Başbakan Manuel Valls'in de içerisinde yer aldığı aday adaylarını saf dışı bırakarak Sosyalist Parti'nin cumhurbaşkanı adayı olan Hamon, Le Pen ve Fillon hakkında yolsuzluk ve rüşvet iddialarının ayyuka çıkmasından olumlu şekilde etkilendi. Hamon'un seçimlerdeki şansını artıran bir başka gelişme de Yeşil Parti'nin cumhurbaşkanı adayı Yannick Jadot'nun yarıştan çekilerek Hamon'u destekleyeceğini ilan etmesi oldu. Konuya dair Jadot şunları ifade etti:

Fransa ciddi bir parçalanmaya doğru gidiyor. Aşırı sağ büyük bir tehdit oluşturmaya başladı. Benim sorumluluğum kendi egolarımı aşmamı gerektiriyor. Bu yüzden adaylıktan çekiliyorum ve bundan sonra diğerleri arasında en makul aday olan Hamon'u destekleyeceğim.⁵²

Hamon'un seçim sürecindeki vaatleri arasında çalışan ve çalışmayan herkese temel maaş uygulamasını başlatmak, asgari ücret ve memur maaşlarını artırmak, nükleer enerji kullanımını azaltmak, esrarın belli bir miktara kadar kullanılması için yasal düzenleme yapmak, Fransa'nın mültecilere yönelik politikasını siyasi ve ekonomik bir meseleden ziyade insani bir çerçevede değerlendirerek ülkenin kapılarını göçmenlere açmak yer almaktadır.⁵³ 21 Mart 2017 tarihinde tüm adayların katıldığı canlı yayında Le Pen'in mültecilere yönelik açıklamalarına tepki olarak Hamon, göç akınının yeni olmadığını ve bazı siyasetçiler tarafından iktidar kavgasına malzeme edildiğini söylemiştir.⁵⁴

Hamon'un özellikle çalışan ve çalışmayan herkese temel maaş uygulamasını başlatma ve as-

gari ücret ve memur maaşlarını artırma vaatleri eleştirileri beraberinde getirmiştir. Birçok Fransız ekonomiste göre bu politikanın uygulanması durumunda hükümet milyarlarca avroya ihtiyaç duyacaktır. Ayrıca bu vaatleri sebebiyle Hamon Fransız kamuoyu tarafından Fransa'nın Bernie Sanders'i olarak nitelendirilmiştir.

Bunun yanı sıra NATO ve Türkiye ile ilgili çok fazla açıklaması bulunmayan Hamon bütçedeki savunma harcamalarının payının azaltılmasını savunmaktadır. Cumhurbaşkanı olması ve bu vaadini pratiğe dökmesi halinde Fransa-ABD ilişkilerinin olumsuz etkileneceği açıktır. Zira ABD Başkanı Donald Trump'ın NATO üyesi ülkelerin savunma harcamalarının genel bütçelerinin en az yüzde 2'si olması gerektiğini sıklıkla ifade etmesi sebebiyle Hamon'un bu vaaadinin ikili ilişkiler için bir engel oluşturması muhtemeldir.

10 Mart 2017 tarihinde cumhurbaşkanı seçilmesi halinde AB ile ilişkilerin nasıl bir seyir izleyeceğine dair bir program yayımlayan Hamon,⁵⁵ Brüksel'in kemer sıkma politikasına karşı olduğunu ve AB düzenlemelerinin daha esnek olması gerektiğini açıklamıştır. Hamon'un 2005 yılındaki AB Anayasası Referandumu'na Fransa'nın ulus devlet yapısının zarar göreceği endişesi ile karşı çıkması dikkate alındığında cumhurbaşkanı seçilmesi halinde görevdeki Cumhurbaşkanı Sosyalist Hollande gibi Fransa'nın AB ile ilişkilerinde orta yola dayalı bir politika izlemesi beklenmektedir.

Ocak ayında Seine-Saint Denis'teki mitinginde ırkçı ve İslam karşıtı grupların kendisine taktığı "Bilal" isminden gurur duyduğunu ifade eden Hamon, "Bilal olmaktan onur duyuyorum. Elie ya da David olmak da benim için aynı derecede gurur kaynağıdır" demiştir.⁵⁶ Cumhurbaşkanı

51. "Benoit Hamon Biographie", Gala, http://www.gala.fr/stars_et_gotha/benoit_hamon, (Erişim tarihi: 11 Nisan 2017).

52. "Hamon'la Mükemmel Bir Anlaşma Sağladık", *Hürriyet*, 24 Şubat 2017.

53. "Fransa'da Solun Cumhurbaşkanı Adayı: Neo-liberalizm Karşısı Benoit Hamon", BBC Türkçe, 30 Ocak 2017.

54. "Fransız Cumhurbaşkanı Adayları Göç Politikalarını Tartıştı", Euronews, 21 Mart 2017.

55. "Pour une Europe Desirable", Benoit Hamon 2017, <https://www.benoithamon2017.fr/2017/03/10/pour-une-europe-desirable>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

56. "Bilal Olmaktan Onur Duyuyorum", Fransa 24, <http://www.fransa24.com/benoitda-irkcilara-tokat-gibi-cevap-bilal-olmaktan-onur-duyuyorum>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

kanı seçilmesi halinde Filistin'in devlet olarak tanınacağını da vaat eden Hamon'un⁵⁷ da Macron gibi ülkedeki Müslüman seçmenlerin oylarına talip olduğu görülmektedir.

İlk tur için yapılan kamuoyu anketlerine göre yüzde 8 civarında oy alması beklenen Hamon'un Ocak ayında yaptığı bir açıklamasında seçimin favori adaylarından aşırı sağcı Le Pen ile son ana kadar mücadele edeceğini dile getirmesi sebebiyle ikinci tura kalamaması halinde Le Pen karşısında Macron'u desteklemesi beklenmektedir. Ayrıca görevdeki Cumhurbaşkanı Sosyalist Parti mensubu Hollande da yaptığı açıklamada Fransa'nın geleceği için makamındaki son görevinin Le Pen'in seçim zaferini engellemek olduğunu söylemiştir.⁵⁸

Jean-Luc Melenchon

1951 yılında Fas'ın kuzeyinde Tanca'da doğan ve Fransa'nın kuzeybatısında Rouen'de eğitim gören Melenchon Fransız kamuoyunda siyasi kariyerinden ziyade entelektüel birikimi ve yirminin üzerindeki siyasi ve sosyolojik kitapları ile tanınmaktadır. Université de Franche-Comte'da Felsefe öğrenimi gördükten sonra profesyonel öğretim sertifikası (CAPES) ile bir müddet öğretmenlik yapan Melenchon 1976'da Sosyalist Parti'ye katıldı.⁵⁹

Sosyalist Parti'den 1986 seçimlerinde 35 yaşında iken seçilerek Fransa tarihinin en genç senatörlerinden biri olmayı başaran Melenchon bu görevine 1995 ve 2004 yıllarındaki seçimlerde de devam etti. Eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum ve sendika kuruluşları ile yakın ilişki kurması sonucu Lionel Jospin hükümeti döneminde 2000-2002 yılları arasında Fransa Milli Eğitim Bakanı olarak görev yaptı.⁶⁰

Sosyalist Parti'de uzun süre görev aldıktan sonra 2008 yılında Sol Parti'yi kuran ve uzun bir süre Martine Billard ile partinin eş başkanlığını yapan Melenchon 2012 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Fransız Komünist Partisi (Le Parti Communiste Français) tarafından aday olarak gösterildi ancak ilk turda 3,9 milyon oy aldı ve yüzde 11,1 ile dördüncü sırada kalarak ikinci tura geçemedi. Radikal sol aday Melenchon'un 2016 Şubat ayında Asi Fransa Hareketi'ni kurmasına rağmen Sol Parti ile olan ilişkisi devam etmektedir.

Başkan seçilmesi halinde ötenazi ve eşcinsel evlilik gibi Katolik Fransız toplumunun alerji duyduğu konularla ilgili daha fazla yasal düzenlemenin yapılacağı vaadinde bulunan Melenchon'un bunun yanı sıra çalışma saatlerini düşürmek, sağlık ödemelerinin tümünün devlet tarafından karşılanmasını sağlamak, ekonomik büyüme için kamu harcamalarını artırmak ve asgari geçim ücretini yükseltmek gibi tipik sol söylemleri de bulunmaktadır.

Seçim sürecinde güven veren imajı, iyi hitabeti ve karizmatik kişiliği ile dikkat çeken Melenchon kararsız seçmenleri⁶¹ etkilemek için sosyal medyayı sıklıkla kullandığı gibi 5 Şubat 2017 tarihinde Lyon'da yaptığı miting esnasında Paris'e hologram ile bağlanarak Fransa tarihinde seçim sürecinde bu metodu kullanan ilk siyasetçi olmuştur.

Uluslararası siyaset ve güvenlik meseleleri ile ilgili olarak Fransa'nın NATO ile daha fazla entegre olmasına karşı olduğunu sıklıkla vurgulayan⁶² ve seçilmesi durumunda Fransa'nın NATO'dan ziyade Rusya ile olan iş birliğini güçlendireceğini ifade eden Melenchon⁶³ AB'ye de mesafeli durmaktadır. Öyle ki 2009 ve 2014

57. "France: Hamon Prônner la Reconnaissance de la Palestine en cas D'election", I24 News, 2 Ocak 2017.

58. "Son Görevim Le Pen Olacak", *Milliyet*, 7 Mart 2017.

59. "Jean-Luc Melenchon Biographie", Gala, http://www.gala.fr/stars_et_gotha/jean-luc_melenchon, (Erişim tarihi: 11 Nisan 2017).

60. "Jean-Luc Melenchon Biographie".

61. 2017 Mart ayında Odoxa tarafından yapılan bir anket Fransız seçmenin yüzde 43'ünün kararsız olduğunu ortaya çıkarmıştır. "Poll Finds Unprecedented Uncertainty Among French Voters before Presidential Election", CNBC, 24 Mart 2017.

62. "French Left Rally behind Anti-NATO Melenchon", France 24, 4 Nisan 2012.

63. "Melenchon: Eib Linker, Den Die Sozialdemokraten Fürchten", Telepolis, 3 Nisan 2017.

AP seçimlerinde Avrupa Birleşik Solu-İskandinav Yeşil Solu Grubu bünyesinde iki kez AP'ye giren Melenchon'un seçim vaatleri arasında AB ile imzalanan anlaşmaları Fransa ve Fransız orta sınıfı lehine gözden geçirilmesi, bunun gerçekleşmemesi halinde birlikten çıkış için referanduma gidilmesi yer almaktadır.

Bu noktada Melenchon'un Türkiye ile ilgili tutumu da önem arz etmektedir. Şubat 2017'de Fransa devlet kanalı France 2'de yayınlanan "Des Paroles et Des Actes" isimli siyasi tartışma programına katılan Melenchon, Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıktığını belirterek şu ifadeleri kullanmıştır: "Ben sosyal rekabete ve vergi rekabetine son vermeden AB'nin genişlemesine karşıyım. 80 milyon fakir işçinin (Türkiye'den) gelerek burada rekabet oluşturduğunu görmek istemiyorum."⁶⁴ Bu açıklamadan kısa bir süre önce Kasım 2016'da PKK yandaşlarının Paris'te düzenlediği bir mitinge de katılan Melenchon⁶⁵ Charlie Hebdo ve Paris'te Bataclan Konser Salonu'na saldıran DEAŞ militanlarının Türkiye ile irtibatla oldukları iddiasında bulunmuş⁶⁶ ancak bununla ilgili olarak bir delil sunamamıştır. HDP milletvekillerinin tutuklanması sonrasında Facebook hesabı üzerinden Türkiye'ye ağır suçlamalarda bulunmuştur.⁶⁷ Bu noktadan hareketle Melenchon'un Fransa'daki PKK lobisinin girişimlerinden fazlasıyla etkilendiği ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'a karşı muhalif bir profil sergilediği ortaya çıkmaktadır.

Son olarak cumhurbaşkanlığı için adaylığını açıkladıktan sonra Fransız Komünist Partisi'nin desteğini de arkasına alan Melenchon, Le Pen ve

Fillon hakkında çıkan skandallardan en kazançlı çıkan aday olmuştur. Zira 2017'nin Ocak ayında yapılan anketlerde alması beklenen oy oranı yüzde 12 iken Nisan ayında yapılan anketlerde bu oran yüzde 19'a kadar yükselmiştir. Buna rağmen Melenchon'un ikinci tura kalması bir sürpriz olarak görülmektedir. Kendisini Le Pen'in en büyük siyasi rakibi olarak tanımlaması sebebiyle Hamon gibi Melenchon'un ve destekçilerinin ikinci tura kalınmaması halinde Le Pen'e karşı Macron'u desteklemesi beklenmektedir.

Türkiye'ye ağır suçlamalar yönelten Melenchon'un Fransa'daki PKK lobisinin girişimlerinden fazlasıyla etkilendiği ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'a karşı muhalif bir profil sergilediği ortaya çıkmaktadır.

İKİNCİ TUR SENARYOLARI

Olasılıkları değerlendirecek olursak 7 Mayıs 2017 tarihinde yapılacak olan ikinci tur seçimlere kalmasına neredeyse kesin gözüyle bakılan Marine Le Pen'in karşısına çıkması muhtemel iki aday François Fillon ve Emmanuel Macron'dur.

Yukarıda zikredilen iki olasılıktan hangisinin gerçekleşme şansının daha fazla olduğunu değerlendirmek gerekmektedir. Aşırı sağcı Ulusal Cephe'nin (Front National) lideri Marine Le Pen'in ikinci tura kalacağı uzun zamandır neredeyse kesin olarak görülmektedir. Le Pen'in Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turu için karşısına çıkması daha muhtemel görülen rakibi ise "bağsız" aday Emmanuel Macron'dur. Marine Le Pen ile Emmanuel Macron'un ikinci tura kalması halinde mücadelenin oldukça sert geçeceğini söylemek mümkündür. İki tarafın da rakip olarak birbirlerini istediklerini söylemek yanıltıcı olmayacaktır. Zira bu şekilde her iki taraf da destekçilerini konsolide etmeyi kolayca başarabilecektir.

64. "Fransa'da Melenchon'dan Türk Halkı ile İlgili Skandal Söz: 80 Milyon Fakir İşçi", You Tube, 16 Şubat 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=BKtO5hHBfE>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

65. "Les Kurdes de France Contre Erdogan Avec le Soutien de Jean-Luc Melenchon", You Tube, 5 Kasım 2016, https://www.youtube.com/watch?v=x8_UgEpub0, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

66. Hasan Esen ve Bilal Müftüoğlu, "PKK Yanlısı AP Milletvekilleri ile HDP'den Ortak Basın Açıklaması", Anadolu Ajansı, 8 Kasım 2016.

67. Melenchon'un Facebook hesabı üzerinden yaptığı ilgili paylaşım için bkz. Jean-Luc Melenchon, Facebook, 4 Kasım 2016, <https://www.facebook.com/JLMelenchon/posts/10154736436878750>, (Erişim tarihi: 25 Mart 2017).

TABLO 6. 2002 YILI FRANSA CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ 1. TUR SONUÇLARI⁶⁸

	Oy sayısı	Oy oranı (yüzde)
Jacques Chirac	5.665.855	19,88
Jena-Marie Le Pen	4.804.713	16,86

68. "Election Presidentielle de 2002-Premier Tour", France Politique, <http://www.france-politique.fr/election-presidentielle-2002.htm>, (Erişim tarihi: 1 Nisan 2017).

TABLO 7. 2002 YILI FRANSA CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ 2. TUR SONUÇLARI

	Oy sayısı	Oy oranı (yüzde)
Jacques Chirac	25.537.956	82,21
Jena-Marie Le Pen	5.525.032	17,79

Macron'un şimdiki Cumhurbaşkanı Hol-
lande'in yönetiminde Ekonomi Bakanı olarak
görev yapmış olması ve seçim kampanyası sü-
resince Fransız siyasal yelpazesinin solundan da
sağından da hatırı sayılır oranda destek bulması
nedeniyle merkezi sistemi temsil eden bir aday
olarak nitelendirilmesi de mümkündür. Bunun-
la birlikte Macron'un seçimlere "bağımsız" aday
olarak katılma isteğinin arkasındaki temel dür-
tünün genelde Avrupa, özelde de Fransız seçme-
nin merkez siyasal güçlere karşı olumsuz tavrının
günden güne artmasının görüldüğü söylen-
melidir. Macron'un bu taktiksel manevrasının ilk
örneğini yine Avusturya'daki Cumhurbaşkanlığı
seçimlerinde müşahede etmiştik. Hatırlanacağı
gibi Avusturya'daki seçimde de aynı taktik uy-
gulanmış ve Yeşiller Partisi eski genel başkanı
Alexander van der Bellen seçimlere "bağımsız"
aday olarak katılarak ilk turda mağlup olan mer-
kez sağ ve merkez sol partilerin seçmenlerini ken-
di adaylığında birleştirmeyi başarmıştır.

Le Pen'in ikinci turda rakip olarak Macron'u
görmek istediği basına yansdıysa da Macron'dan
şu ana kadar bu yönde bir beyanat sadır olma-
mıştır.⁶⁹ Le Pen, Macron ile aralarındaki zıtlığın
(küreselleşmenin kaybedenleri ile küreselleşme

yanlıları) cumhurbaşkanı seçilmesine yarayacak
ivmeyi getireceğine inanmaktadır.⁷⁰ Söz konusu
temanın Le Pen'e katkı sağlayacağı aşikar ise de
ilk turda elenen adayların taraftarlarının büyük
çoğunluğunun "Fransa elden gidiyor" kampan-
yası eşliğinde kerhen de olsa Macron'a oy vere-
cekleri gerçeği de göz önünde bulundurulmalıdır.
Bu takdirde Le Pen'in umduğunun gerçekleşme-
yerek daha önce babasının karşılaştığı akıbetle
kendisinin de karşılaşacağı söylenebilir.

Burada sistemin açığı olarak nitelenen bir
duruma da değinmek gerekir. 2002 yılında yapı-
lan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turu ön-
cesinde kamuoyu yoklamalarında seçilme şansı
yüksek olarak değerlendirilen Lionel Jospin'in se-
çimlere çok sayıda sol cemaatten adayın katılması
ile baba Le Pen'in altında bir oranda (yüzde 16,2)
kalmış olması ilk kez sosyalist bloktan bir adayın
ikinci tura kalamamasına neden olmuştur. Bu tür
sürprizlerin yanı sıra siyasal analistlerce iki türlü
seçim sisteminin en zayıf noktası olarak değer-
lendirilen en önemli sorun ise seçimin favorisi
olarak görülen Chirac'ın destekçilerinin bir kıs-
mının taktiksel bir hamleyle Le Pen'e oy vererek
Jospin'i saf dışı bırakmayı başarma olasılığıdır.⁷¹

69. Louis Hausalter, "Second Tour de Presidentielle: Le Pen Vuet Affron-
ter Macron, Philippot Prefère Fillon", *Marianne*, 1 Mart 2017.

70. Hausalter, "Second Tour de Presidentielle: Le Pen Vuet Affron-
ter Macron, Philippot Prefère Fillon".

71. "Präsidentenschaftswahl in Frankreich", <http://www.wahlrecht.de/ausland/frankreich.html>, (Erişim tarihi: 31 Mart 2017).

Tabii bunun pratikte kontrollü bir şekilde nasıl gerçekleştirilebileceği sorgulanmayı hak ediyor- sa da teorik olarak mümkün olduğu da teslim edilmelidir.

İkinci turda Le Pen-Fillon karşılaşması gerçekleşirse tıpkı Hollanda seçimlerinde gördüğümüz gibi aşırı sağcı jargon ile aşırı sağcı jargonun daha hafif versiyonunun yarışmasını izleyeceğimizi öngörebiliriz. Sembolik bir örnek olması açısından Le Pen'in seçim kampanyası vaatlerinden biri olan ülkedeki cezaevleri kapasitesini 40 bin artırma sözüne cevaben Fillon'un, gerçekçi olmak gerekirse bu sayının 16 bin olabileceğini ifade etmesini gösterebiliriz. Dış politika açısından ise Fillon'un tıpkı Le Pen gibi Putin'e sempati ile baktığı bilinmektedir. Yine Le Pen'in Almanya karşıtı tutumunu yansıtan, Alman Başbakanı Angela Merkel'in yardımcısı olmaya niyeti olmadığını ifade etmesi ile Fillon'un Fransız askerlerinin sahil bölgesinde hayatlarını riske atarlarken Almanların ticaret fazlalığı üzerinde oturamayacaklarını belirtmesi de anlamlıdır.⁷²

SONUÇ: "LE PEN DEVRİMİ" MÜMKÜN MÜ?

Avrupa karşıtı, NATO'ya düşman, altmış yıldan bu yana oluşturulan insan hakları ve demokrasi söylemlerinin içini boşaltırcasına yabancı ve Müslüman nefreti ile dolu bir Le Pen Fransası ne kadar mümkün sorusundan daha anlamlı olan olgu nefretin Fransa'da giderek normal karşılanmasıdır. Zaten Le Pen zihniyetinin konjonktürel olarak geriletilmesi mümkün olsa da ülkeden büsbütün atılması pek olasılıklı görünmemektedir. Bununla birlikte geçici bir çözüm olarak Macron'un yeni bir kurtarıcı olarak pompalanmaya çalışıldığı da gözlenmektedir.

Öte yandan özelde Fransa genelde de AB açısından felaket senaryosu anlamına gelecek bir Le Pen zaferinin ne kadar mümkün olduğu sorusu kamuoyu şirketlerinin karartma uygulamaları ile gözlem yeteneği keskinleşmiş siyasal analistler

tarafından bile öngörülemez hale gelmiştir. Fakat yine de tıpkı ABD seçimlerinde gerçekleştiği gibi bütün karartma ve sosyal mühendislik çabalarına karşın zayıf da olsa bir "Le Pen devrimi"nin gerçekleşme ihtimalinin kısa vadede olmasa bile orta ve uzun vadede olanaksız olmadığını belirtmek gerekir. Le Pen devriminin doğum günü de –eğer daha önce gerçekleşmez ise– AB'nin ölüm günü anlamına gelecektir.

Bunun dışında gerek Avusturya gerekse Fransa'da gördüğümüz ve bundan sonra Avrupa'da aşırı sağın iktidar alternatifi olacağı her seçimde göreceğimiz bu tür hamlelerin gizlediği bir başka gerçek daha vardır. Bilindiği gibi Avrupa'nın hemen her ülkesinde gözlemlediğimiz, siyasal sahnenin merkez sağ ve sol güçler tarafından parsellenmesi olgusu uzun bir süredir başarılı bir şekilde varlığını devam ettirmiştir. İktidarlar adeta dönüşümlü olarak sağ ve sol partilerin liderliğindeki hükümetler tarafından yürütülürken sistem açısından "aşırı" oldukları için dışlanan kesimlerin iktidar pastasından pay almaları engellenmiştir. İşte Avrupa çapında siyasal sistemin "yanlış" ellere geçmesinin önlenmesi politikası artık yeni bir aşamaya gelmiş ve merkez güçleri temsil eden elitler formel olarak da olsa kendilerini gizleme gereği hissetmeye başlamışlardır. Yukarıda zikredilen ve önce Avusturya Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Alexander van der Bellen tarafından başarıyla kullanılan ve şimdi de Emmanuel Macron tarafından uygulanan "bağımsız" olma taktiği aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze kadar devam edegelen elit siyasetin moral açıdan yenilgisinin de kabul edilmesidir. Bu durumun bizi getirdiği nokta Hollanda seçimlerinde de gözlemlediğimiz üzere aşırı sağcı söylem ile merkez güçlerin diskurunun giderek aynışmasıdır. Kendisini manipülasyon olarak nitelenebilecek taktiklerin arkasına gizleyen sağ veya sol siyasetin, aşırı sağ jargon karşısında konjonktürel olarak mevzi kaybetmesini başarı olarak görerek zaman kazanmaya çalışması Avrupa'yı bekleyen asıl büyük tehlikenin farkında olunmadığını göstermektedir.

72. "Gegenwind gegen Rechtspopulisten", ORF, 21 Mart 2017.

Avrupa Birliği'nin (AB) iki başat gücünden biri olan Fransa'da gerçekleştirilecek olan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ilk kez aşırı sağcı güçlerin adayı olan Marine Le Pen'in olası seçim zaferi konuşuluyor. Bu analizde Fransa'daki Cumhurbaşkanlığı seçimleri hakkında kısa teknik bilgilerin yanı sıra seçime katılan on bir adaydan Fransa siyasetinde somut ağırlığı bulunan beşinin tanıtımı ve vaatleri ile ikinci tur seçimlere kalma şansları ve seçim kampanyası süresince öne çıkardıkları konulara değinilmektedir. Ayrıca ikinci tura kalmasına yüksek ihtimal verilen adaylar olarak görülen Marine Le Pen, Emmanuel Macron ve François Fillon'un daha yakından mercek altına alındığı çalışmada ikinci tur seçim senaryoları hakkında da analiz yapılmaktadır. Son olarak ikinci turu 7 Mayıs 2017 tarihinde yapılacak seçimlerden aşırı sağcı Ulusal Cephe lideri Le Pen'in zaferle çıkması halinde bu durumun Türkiye ile ilişkilere ne ölçüde etkide bulunacağı ve uluslararası politika açısından daha fazla önem taşıyan, Brexit sonrası sendeleyeni AB'nin olası bir Frexit darbesine direnç gösterip gösteremeyeceği sorularına cevap aramak amaçlanmaktadır.

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • KAHİRE

www.setav.org